

INFORMAȚIE OPERATIVĂ **cu privire la evoluția social - economică a Republicii Moldova** **(conform datelor disponibile la 31.05.2019)**

Produsul intern brut a crescut cu 4% și a însumat 190 mild. lei în anul 2018. Valoarea adăugată brută creată în activitatea “Comerțul cu ridicata și cu amănuntul, transport și depozitare, hoteluri și restaurante” a avut cea mai mare influență asupra creșterii economice, asigurând 29% din creșterea PIB; după care „Construcții” - 28% din creșterea PIB; și „Industria” a asigurat 16% din creștere, respectiv. Aceste trei activități au fost cele mai influente în anul 2018.

Presiunile inflaționiste se accentuează. În luna aprilie 2019 rata inflației a constituit 3,1% față de decembrie 2018, înregistrând o majorare de 2,3 p.p. comparativ cu rata inflației din aceeași perioadă a anului 2018. Rata anuală a inflației a constituit 3,2%, fiind sub nivelul țintă a inflației stabilit de Banca Națională a Moldovei (5% +/- 1,5%).

Leul moldovenesc s-a depreciat față de dolar SUA și față de Euro. De la începutul anului 2018 moneda națională a marcat o depreciere de 4,4% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,14 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2019 pînă la 17,89 lei la 30.04.2019). Față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 2%. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 26.04.2019 a atins o valoare de 2905 mil. dolari, micșorîndu-se cu 3% comparativ cu nivelul înregistrat la sfîrșitul anului 2018 și majorîndu-se cu 1,2% - față de situația la 27.04.2018.

Masa monetară M3 la sfîrșitul lunii aprilie 2019 a constituit circa 86,5 mild. lei și s-a majorat cu 11,9% comparativ cu sfîrșitul lunii aprilie a anului 2018. Evoluția masei monetare M3 a fost determinată preponderent de majorarea banilor în circulație cu 21,4% și volumului depozitelor la vedere - 16,1%. Situația în domeniul creditării se îmbunătățește: volumul creditelor noi acordate în lei în luna aprilie 2019 a înregistrat o majorare cu circa 25,4% față de aprilie 2018 iar celor în valută străină – cu 42,3%.

Bugetul public național s-a soldat cu un deficit de 1554,3 mil.lei. În ianuarie-aprilie 2019 la bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă de circa 19,1 mild. lei (cu 8,7% mai mult față de ianuarie-aprilie 2018) și cheltuieli – 20,7 mild.lei (mai mult cu 22,4%). Cea mai mare parte din cheltuieli sunt direcționate spre protecția socială, dar cea mai mică – spre protecția mediului.

Valoarea totală a datoriei de stat administrată de Guvern la 30 aprilie 2019 a constituit circa 53,3 mild. lei, în creștere cu 4,9% față de data similară a anului 2018. Datoria de stat internă s-a majorat cu 1,9%, iar datoria de stat externă (exprimată în dolari) s-a diminuat cu 0,9%. Nivelul de îndatorare a țării se încadrează în parametrii de risc stipulați în Programul Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2019-2021).

Gradul de dependență a economiei naționale de exterior rămîne înalt. Conform datelor preliminare ale Balanței de plăți pentru 2018, deficitul contului curent a constituit 10,5% în raport cu PIB, transferurile persoanelor fizice (compensarea pentru muncă și transferurile personale) – 16,2%, acumularea netă de pasive la investițiile străine directe – 2,1%, balanța negativă a bunurilor și serviciilor – 26%.

Exporturile de bunuri au avut un ritm de creștere mai mare decît importurile. În ianuarie-martie 2019 exporturile s-au majorat cu 8,1%, iar importurile - cu 2,9%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 632,2 mil.dolari SUA, față de 648,1 mil.dolari în ianuarie-martie 2018. Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit 53,7%, fiind mai mare cu 2,6 p.p. decît cel înregistrat în aceeași perioadă a anului 2018.

Sectorul industrial a înregistrat o creștere de 1,5% în ianuarie-martie 2019. Creșterea respectivă a fost determinată de majorarea *industrii prelucrătoare* cu 1,7% și a *industrii extractive* cu 80,2%. Producția și furnizarea de energie a înregistrat o diminuare de -2,1%. Creșterea sectorului industrial a fost susținută de dezvoltarea ramurii automotivă în cadrul Zonelor Economice Libere, menținerea în creștere a cererii interne și externe pentru unele produsele industriale, precum și de evoluțiile pozitive din sectorul construcțiilor. Totodată, asemenea factori precum sunt diminuarea prețurilor la producția industrială pe piețele externe și temperarea cererii externe au încetinit ritmurile de creștere ale sectorului industrial.

Producția globală agricolă a scăzut cu 2% în I trimestru al anului 2019, însumând 1650 mil. lei. Această evoluție a fost determinată de scăderea producției în sectorul zootehnic cu 2,1%, căreia i-a revenit circa 99% din volumul total al producției agricole.

Activitatea investițională s-a intensificat. În ianuarie-martie 2019 volumul investițiilor în active imobilizate a crescut cu 25,1% față de aceeași perioadă a anului precedent, însumând circa 3,3 mild. lei. Creșterea intensivă a investițiilor s-a datorat majorării investițiilor private, investițiilor bugetare, revigorarea activității creditare, precum și creșterii investițiilor din sursele organizațiilor internaționale.

Volumul mărfurilor transportate au însumat 3,6 mil. tone, majorându-se cu 19% în ianuarie-martie 2019. Creșteri ale volumului de mărfuri transportate au fost înregistrate în cazul transportului rutier – cu 32,8%, transportului aerian – cu 56,5%, transportului fluvial – cu 32,1%. Transportul feroviar a înregistrat o diminuare a volumului mărfurilor transportate cu 2%.

Comerțul interior de bunuri și servicii este în creștere în ianuarie-martie 2019, fapt ce demonstrează o intensificare a consumului din partea populației și agenților economici. Volumul cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul a crescut cu 17,3% față de anul precedent, iar volumul cifrei de afaceri în servicii de piață prestate populației - cu 17,7%.

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională în 2018 a constituit 6446,4 lei și s-a majorat în termeni nominali cu 13,2% față de anul 2017. În termeni reali salariul s-a majorat cu 9,9%. În sfera bugetară câștigul salarial mediu lunar a constituit 5675,1 lei, fiind în creștere cu 14,6% față de 2017, iar în sectorul real – 6748,2 lei și s-a majorat cu 12,5%, respectiv.

Cresc veniturile populației preponderent din contul prestațiilor sociale. Veniturile disponibile lunare ale populației în anul 2018 au constituit în medie pe o persoană 2383,1 lei, în creștere față de anul 2017 cu 6,2% în termeni nominali, iar în termeni reali – în creștere cu 3,1%. Cheltuielile medii lunare de consum ale populației au constituit în medie pe o persoană 2407,9 lei, fiind în creștere cu 7,0% în termeni nominali, iar în termeni reali – cu 3,9%. Aproape jumătate din veniturile populației sunt cheltuite pentru procurarea produselor alimentare.

Mărimea medie a **pensiei lunare** la 01.04.2019 a fost de 1793,95 lei și s-a majorat cu 17% față de aceeași dată a anului 2018 în termeni nominali.

Mărimea minimului de existență pentru anul 2018 a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1891 lei, fiind în creștere față de 2017 cu 1,5%.

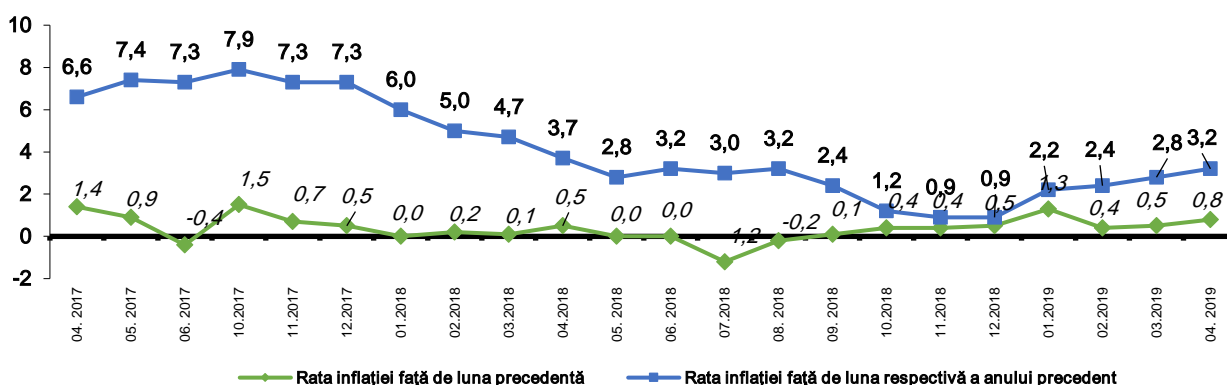
Rata **șomajului** (proporția șomerilor (conform BIM) în populația activă) la nivel de țară pentru anul 2018 a înregistrat 3%, fiind cu 1,1 p.p. mai joasă față de 2017. La oficiile forței de muncă în ianuarie-aprilie 2019 au fost înregistrați 10,5 mii șomeri, cu 15% mai puțini față de numărul acestora înregistrați în ianuarie-aprilie 2018.

I. Cadrul macroeconomic

Inflația

Rata inflației, în luna aprilie 2019, a constituit 3,1% față de decembrie 2018, înregistrând o majorare de 2,3 p.p. comparativ cu rata inflației din aceeași perioadă a anului 2018. Rata anuală a inflației a constituit 3,2%, fiind sub nivelul țintă a inflației stabilit de Banca Națională a Moldovei (5% +/- 1,5%).

Dinamica ratei inflației, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Asupra modificărilor prețurilor în ianuarie-aprilie 2019 au influențat factorii monetari (creșterea masei monetare, politica restrictivă a Băncii Naționale a Moldovei), precum și nemonetari (politica fiscală, evoluția cursului de schimb etc.).

Dinamica ratei inflației în ianuarie-aprilie 2015–2019, %

Anii	Față de luna precedentă				Aprilie față de decembrie a anului precedent	Ianuarie-aprilie față de perioada similară a anului precedent	Rata inflației medie lunară
	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie			
2015	0,8	2,2	0,9	1,0	5,0	6,5	1,2
2016	0,7	-0,5	0,0	0,0	0,1	10,3	0,1
2017	1,2	1,2	0,4	1,4	4,3	4,9	1,1
2018	0,0	0,2	0,1	0,5	0,8	4,8	0,2
2019	1,3	0,4	0,5	0,8	3,1	2,6	0,8

Sursă: Biroul Național de Statistică

Prețurile la produsele alimentare în luna aprilie 2019 au înregistrat o creștere de 5,2% față de decembrie 2018. În perioada vizată s-au majorat prețurile la cartofi - cu 40,1%, legume proaspete - cu 34,8%, fructe proaspete - cu 12,8%, pește și conserve din pește - cu 4,9%, zahăr - cu 2,2% etc. Totodată, au fost înregistrate scăderi ale prețurilor la ouă cu 18,2%.

Ca rezultat, creșterea prețurilor la produsele alimentare a avut o contribuție pozitivă la IPC general de 2 p.p. Creșterea prețurilor la legume a contribuit la majorarea IPC general cu 1,2 p.p., fructe

proaspete și cartofi - cu cîte 0,3 p.p. Totodată, prețurile la ouă au contribuit la micșorarea IPC general cu 0,1 p.p.

Dinamica prețurilor la produsele alimentare în Republica Moldova este determinată de caracterul sezonier al economiei. În lunile de vară se înregistrează o scădere esențială a prețurilor la legume, fructe, cartofi etc., cu o ulterioară majorare a acestora în lunile de iarnă.

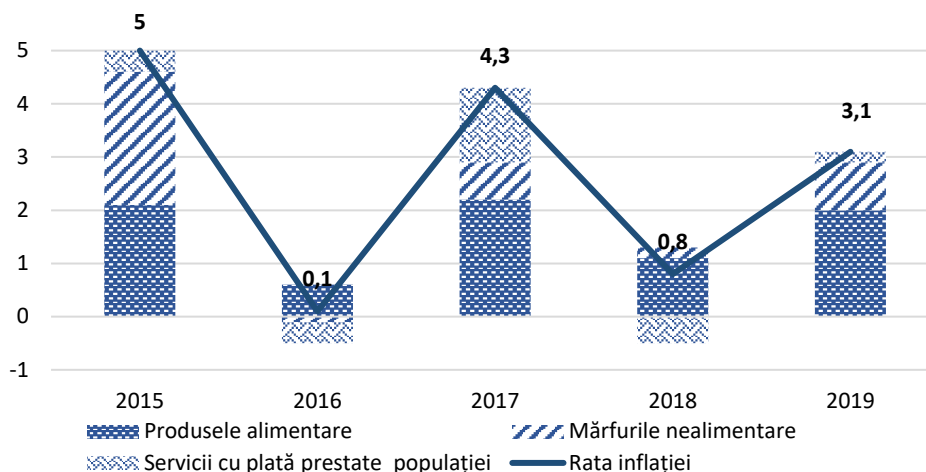
Prețurile la mărfurile nealimentare în aprilie 2019 s-au majorat cu **2,4%** față de decembrie 2018, în special, ca rezultat al majorării prețurilor la țigări – cu 25,7%, autoturisme – cu 3,6%, confecții – cu 2,1%, frigider și congelatoare – cu 1,7%, mașini de spălat – cu 1,6% etc. Totodată, s-au redus prețurile la combustibil cu 1,5%, medicamente – cu 1,1% etc.

Fluctuațiile prețurilor la mărfurile nealimentare sunt determinate, în mare măsură, de evoluția cursului de schimb al monedei naționale. Plus la aceasta, majorarea prețurilor minime pentru țigările comercializate în R. Moldova, conform Legii bugetului de stat pentru anul 2019, a condiționat majorarea prețurilor la această categorie de mărfuri.

Contribuția prețurilor la mărfurile nealimentare asupra modificării IPC general a fost de 0,9 p.p., în special datorită creșterii prețurilor la țigări (0,5 p.p.).

Tarifelor la serviciile prestate populației s-au majorat cu 0,8% față de decembrie 2018, fiind cauzată, în mare parte, de majorarea costurilor la serviciile de educație și învățământ cu 4,2% și sănătate cu - 3,3%. Per ansamblu, contribuția tarifelor la servicii asupra IPC general a fost neesențială (0,2%).

Contribuția principalelor componente la rata inflației, aprilie față de decembrie a anului precedent (p.p.)

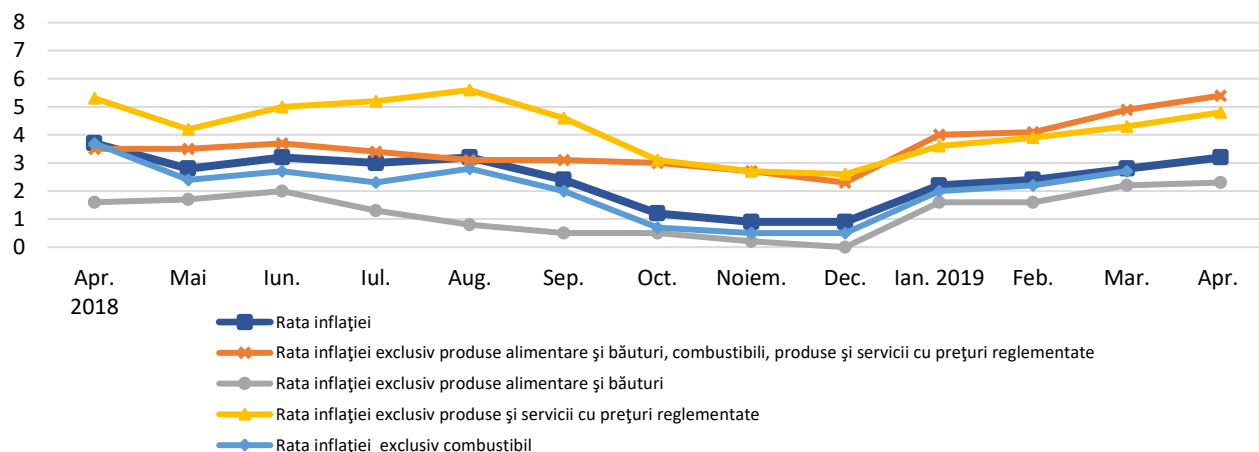
Sursă: Biroul Național de Statistică
Calculule Ministerului Economiei și Infrastructurii

Rata inflației de bază¹ exclusiv produse alimentare și băuturi, combustibili, produse și servicii cu prețuri reglementate a fost 3,4% față de decembrie 2018, cu 3,1 p.p. mai mare decât nivelul ratei inflației de bază în luna respectivă a anului 2018. Rata inflației exclusiv produse alimentare și băuturi a fost 1,7%, exclusiv combustibil – 3,3%. Rata inflației exclusiv produse și servicii cu

¹Indicele inflației de bază reflectă sursele persistente ale presiunilor inflaționiste care permite de a percepe trendul inflației în cazul când efectele influențelor temporare și tranzitorii sunt eliminate. Calculul acestui indice se efectuează prin eliminarea din indicele prețurilor de consum general a efectelor unor șocuri tranzitorii de genul modificărilor intervenite în urma schimbării prețurilor și tarifelor la bunuri și servicii cu prețuri reglementate, a condițiilor climatice nefavorabile care au afectat oferta de produse alimentare, modificărilor de preț la unele produse sezoniere și a variațiilor prețurilor internaționale la combustibili.

prețuri reglementate a constituit 3,9%, fiind cu 2,6 p.p mai mare comparativ cu nivelul lunii aprilie 2018.

Dinamica ratei anuale a inflației
(față de luna respectivă a anului precedent), %

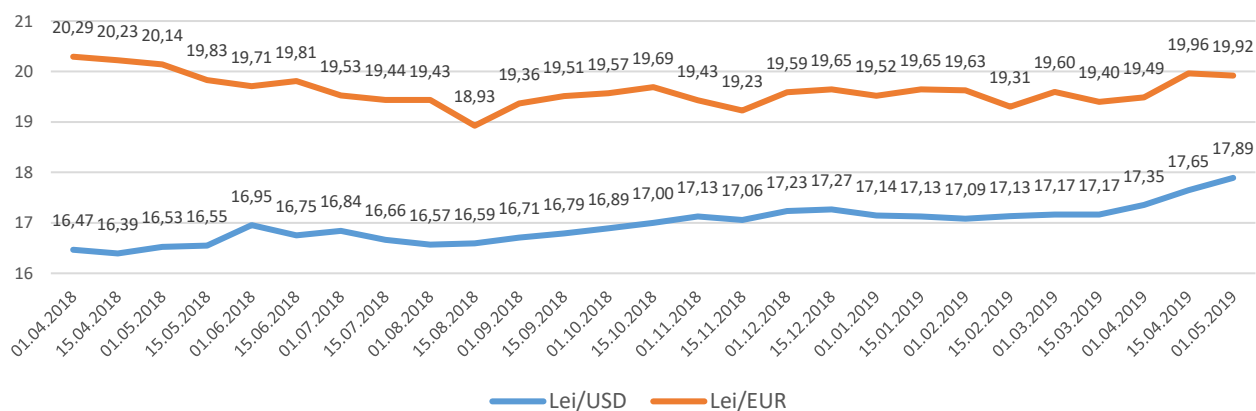

Sursă: Biroul Național de Statistică

Cursul de schimb și piața valutară

De la începutul anului 2018 moneda națională a marcat o depreciere de 4,4% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,14 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2019 pînă la 17,89 lei la 30.04.2019). Față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 2%. Principalii factori care au determinat deprecierea monedei naționale au fost creșterea cererii de valută din partea agenților economici și diminuarea intrărilor de valută din contul remiterilor de peste hotare. De asemenea, la evoluția cursului de schimb au influențat oscilațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale și politica monetară a BNM.

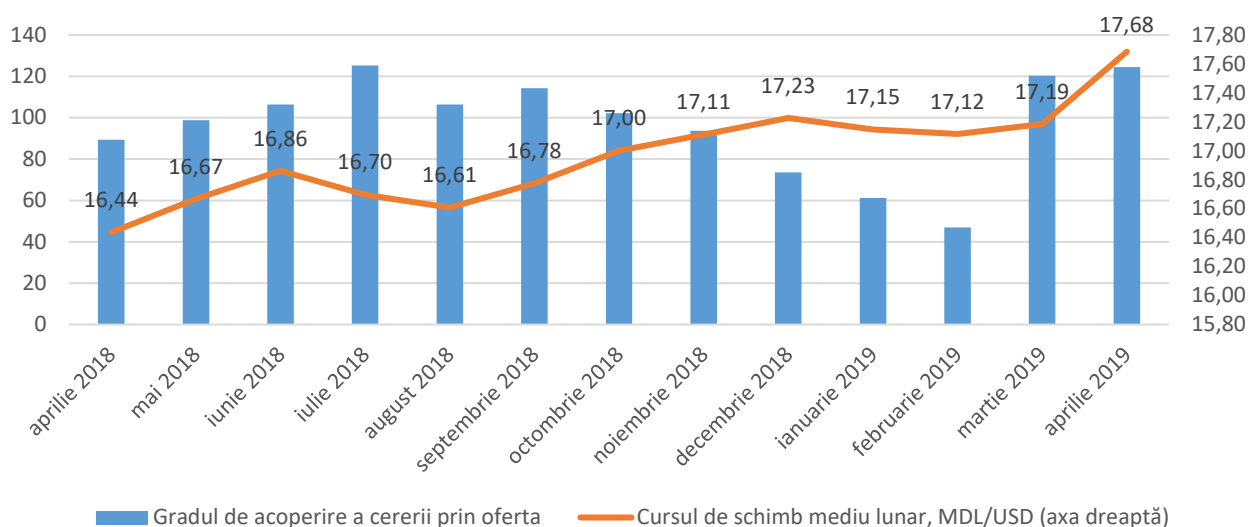
Evoluția cursului de schimb al monedei naționale
față de dolarul SUA și Euro, Lei/USD, Lei/EUR

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În ianuarie-aprilie 2019, **gradul de acoperire a cererii nete de valută** din partea agenților economici prin oferta netă de valută de la persoanele fizice a constituit 82,6%, comparativ cu 105,2% în ianuarie-aprilie 2018. Deficitul de valută pe piața valutară este determinat, în mare parte, de micșorarea fluxului remitențelor valutare de peste hotare.

Gradul de acoperire a cererii nete de valută străină din partea agenților economici prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, %

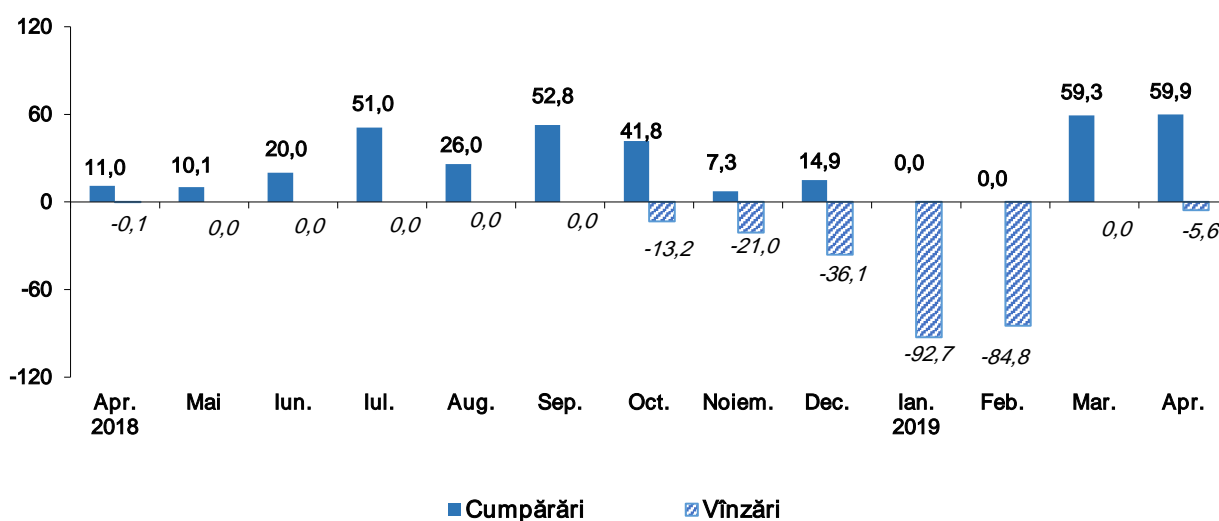
Sursă: Banca Națională a Moldovei

În structura ofertei nete de valută de la persoanele fizice ponderea majoră revine monedei euro – 69,9%, ponderea dolarului a constituit 8,5%, rublei rusești – 10,8%.

Totodată, în luna aprilie gradul de acoperire a cererii nete de valută din partea agenților economici prin oferta netă de valută de la persoanele fizice a constituit 124,5%. În condițiile ofertei nete de valută excesive, în luna aprilie BNM a efectuat cumpărări nete pe piața valutară interbancară în valoare de 54,3 mil. dolari.

De la începutul anului Banca Națională a Moldovei (BNM) a efectuat vânzări nete pe piața valutară interbancară în valoare de 63,9 mil. dolari.

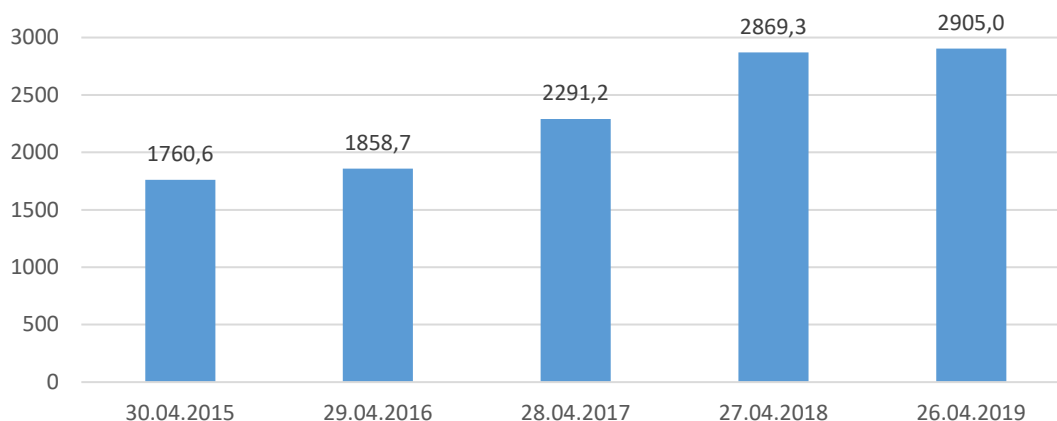
Activitatea BNM pe piața interbancară, echivalentul în mil. dolari SUA

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Situația respectivă a determinat diminuarea **Stocului activelor valutare de rezervă ale BNM** cu 3% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2018, atingând o valoare de 2905 mil. dolari (la 26.04.2019). Totodată, acestea au crescut cu 1,2% față de situația la 27.04.2018. Micșorarea activelor oficiale de rezervă se datorează nu numai intervențiilor pe piața valutară internă sub formă de vânzări de valută, dar și plăților aferente serviciului datoriei publice.

**Activele oficiale de rezervă ale Băncii Naționale a Moldovei,
mil. dolari SUA**

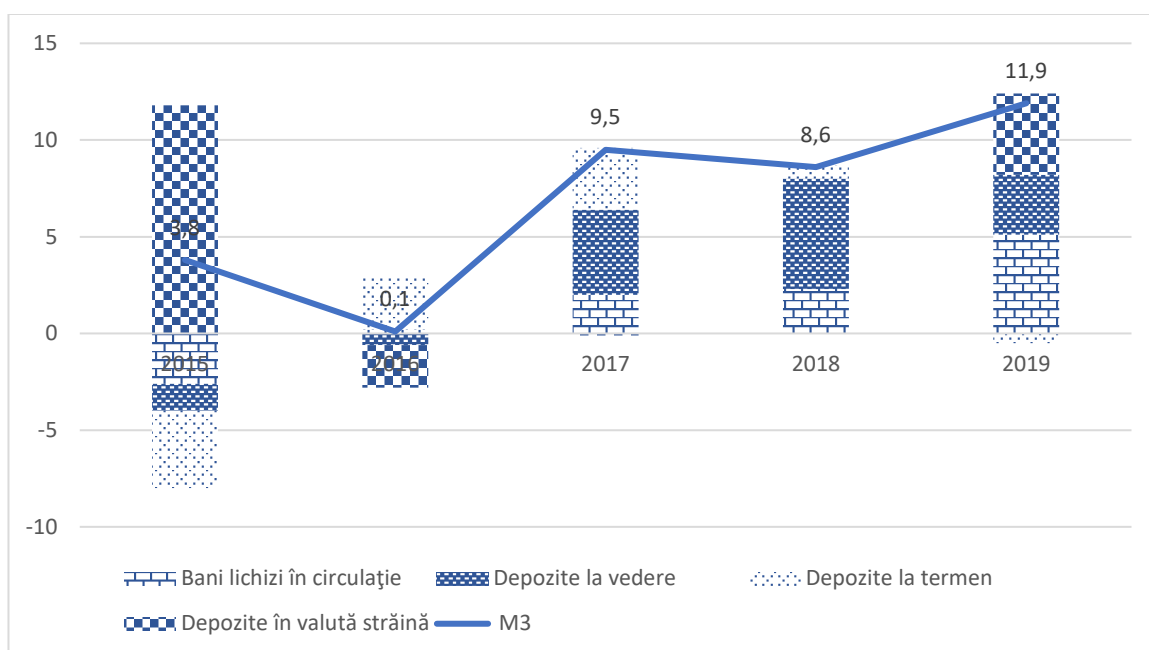
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Indicatorii monetari

Masa monetară M3 la sfârșitul lunii aprilie 2019 a constituit 86,5 mild. lei și s-a majorat cu 11,9% comparativ cu situația similară din anul 2018. În componența M3 intră banii lichizi în circulație (25,9%), depozite în lei la vedere (20,2%), depozite în lei la termen (22,3%) și depozitele în valută (31,6%).

Cea mai mare parte în structura M3 revine depozitelor - 74,1%. La sfârșitul lunii aprilie 2019 soldul acestora a fost la nivel de 64 mild. lei, înregistrând o majorare cu 9% față de sfârșitul lunii aprilie 2018.

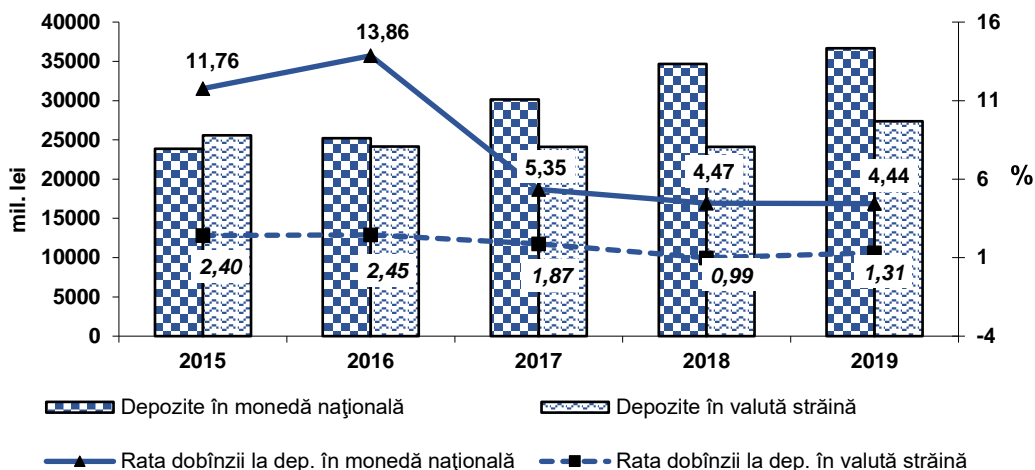
**Contribuția componentelor la evoluția masei monetare M3
la sfârșitul lunii aprilie 2015-2019, mil. lei**

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Creșterea continuă a economiilor caracterizează evoluția sectorului bancar începând cu a doua jumătate a anului 2016. Față de sfârșitul lunii aprilie 2018 soldul *depozitelor în monedă națională* (57,3% din volumul total) s-a majorat cu 5,8%, atingând un volum de 36,7 mild. lei. Este de remarcat creșterea semnificativă a depozitelor la vedere – cu 16,1%. Aceasta se argumentează prin faptul că populația preferă să-și păstreze economiile în lei având acces la ele fără restricții, în pofida dobânzii mai mici comparativ cu depozitele la termen. Totodată, depozitele la termen sunt în diminuare cu 2% față de sfârșitul lunii aprilie 2018.

**Soldul depozitelor și ratele dobânzii (medii lunare)
la sfârșitul lunii aprilie 2015-2019**

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În luna aprilie 2019 au fost atrase depozite noi în monedă națională cu 17,6% mai mult comparativ cu luna aprilie 2018.

Soldul *depozitelor în valută străină* este cu 13,5% mai mare față de situația de la sfârșitul lunii aprilie 2018, însumând 27,4 mild. lei. Deoarece soldul depozitelor în valută străină este recalculat în lei, valoarea acestora în mare parte depinde de evoluția cursului de schimb. În luna aprilie 2019 au fost atrase depozite noi în valută străină cu 33,5% mai puțin față de luna aprilie 2018. Ca factor determinant al evoluției pasive în acest domeniu poate fi menționată aprecierea monedei naționale față de dolarul SUA și Euro, preferința populației de a-și păstra economiile în lei, precum și ratele foarte joase ale dobânzii.

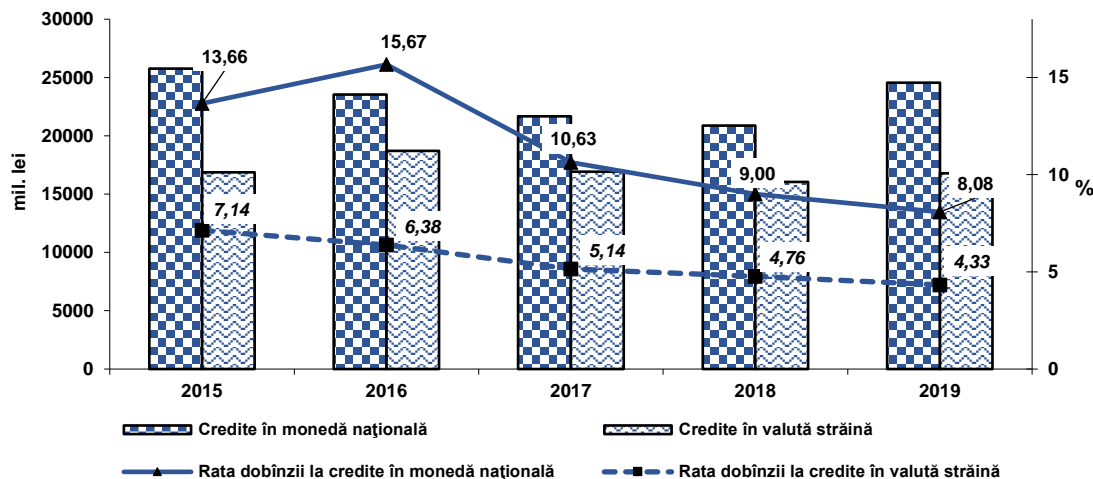
Volumul de *bani în circulație* a constituit 22,4 mild. lei și a crescut cu 21,4% față de situația de la sfârșitul lunii aprilie 2018, contribuind cel mai mult la creșterea masei monetare M3. Bani în circulație reprezintă numerarul implicat în procesul de conversie, și anume: bancnote, monede metalice etc. În sfera schimbului de mărfuri banii ca mijloc de circulație asigură executarea plăților pentru cumpărarea materiei prime și a materialelor și achitarea cu producătorii de mărfuri pentru producția finită. Respectiv, creșterea continuă a banilor în circulație reflectă intensitatea activității economice.

Datorită nivelului redus al ratelor dobânzii la credite, precum și lansării programului ”Prima casă”, **creditarea** economiei se înviorează. Soldul creditelor în economie a marcat o creștere cu 12% față de nivelul înregistrat la sfârșitul lunii aprilie 2018, constituind 41,3 mild. lei. Soldul creditelor în valută străină s-a majorat cu 4,7%, iar al celor în monedă națională - cu 17,6%. Cu toate acestea, există reticența din partea băncilor în a oferi credite, dată fiind norma rezervelor obligatorii înaltă și profitabilitatea acestora.

În portofoliul de credite acordate cea mai mare pondere – 24,2% - revine creditelor destinate comerțului, apoi 14,9% - consumului, 12,4% - pentru procurarea/construcția imobilului, 9% - industriei alimentare etc. Cea mai intensă creștere a fost înregistrată la creditele acordate pentru

procurarea/construcția imobilului, volumul cărora s-a majorat față de aprilie 2018 de circa 1,6 ori (1,8 mil. lei), fapt care se explică inclusiv prin lansarea în luna aprilie 2018 a programului "Prima Casă".

Soldul creditelor și ratele dobânzii (medii lunare) la sfârșitul lunii aprilie 2015-2019

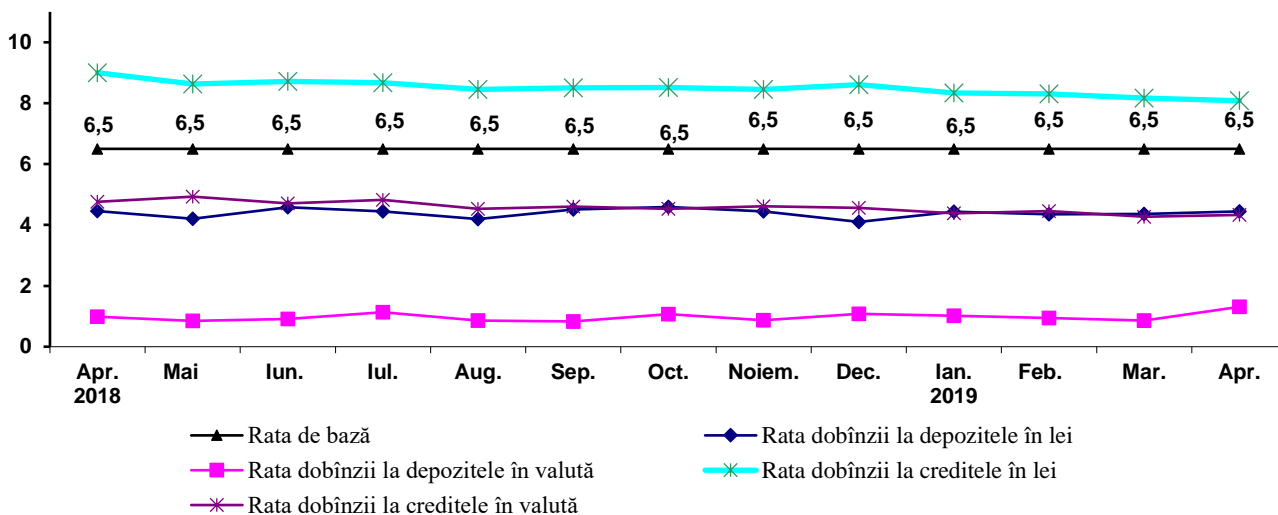

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În luna aprilie 2019 a fost acordat un volum de credite noi în monedă națională mai mare cu 25,4% față de cel din luna aprilie 2018. Totodată, volumul de credite noi acordate în valută străină s-a majorat cu 42,3%.

Rata de bază se aprobă în calitate de rată de referință pentru principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt. Aceasta se stabilește de către BNM în rezultatul evaluării balanței riscurilor interne și externe cărora ar putea fi supusă economia Republicii Moldova și a perspectivelor inflației pe termen scurt și mediu. Începând cu 05.12.2018, rata de bază este menținută la un nivel stabil de 6,5%.

Evoluția ratei de bază și a ratelor dobânzii la depozite și credite, %

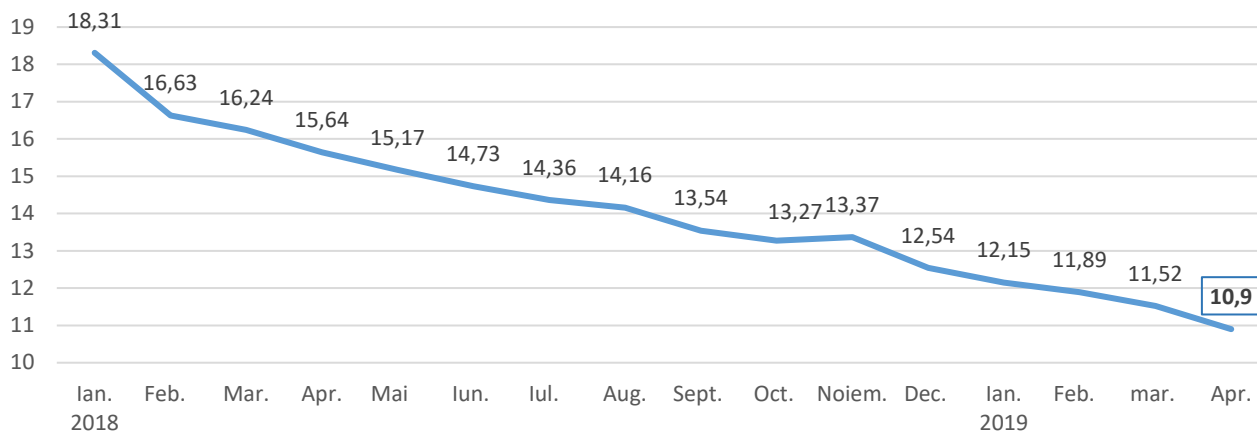
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Gradul de acoperire a creditelor prin depozite a fost la nivel de 154,9%. Aceasta indică faptul că există resurse pentru intensificarea creditării, iar băncile comerciale au lichiditatea necesară pentru finanțarea economiei.

Un indicator important care arată atât eficiența bancară, cât și riscul creditării, este nivelul creditelor neperformante. Acestea reprezintă datoriile care cel mai probabil nu vor fi rambursate,

astfel creând probleme și dificultăți băncilor creditoare. Soldul datoriei la credite neperformante ca pondere în soldul total al datoriei la credite după 2 ani de evoluție ascendentă, înregistrează o tendință de diminuare de la 18,5% în luna noiembrie 2017 (când a fost atins nivelul maxim) până la 10,9% în luna aprilie 2019. Diminuarea ponderii creditelor neperformante se explică prin faptul că băncile au aplicat unele proceduri noi (separarea activelor „bune” de cele „rele” etc.), care au condus la reducerea stocului acestora.

Datoria la credite neperformante, % din total datorie la credite

Sursă: Banca Națională a Moldovei

II. Sectorul public

În perioada ianuarie-aprilie a anului 2019 bugetul public național (BPN) a fost caracterizat de următoarele cifre: un volum al **veniturilor** de 19,1 mild. lei și un ritm de creștere de 8,7%, un volum de **cheltuieli** de 20,7 mild. lei și 22,4% majorare. Cheltuielile bugetare au depășit veniturile cu 1554,3 mil.lei. Dar în aceeași perioadă a anului trecut BPN s-a soldat cu excedent (696,6 mil.lei).

Indicatorii principali privind executarea Bugetului Public Național, mil.lei

	Bugetul Public Național	Inclusiv:			
		Bugetul de Stat	Bugetele locale	Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat	Fondurile Asigurărilor de Asistență Medicală
Venituri	19 139,7	12 014,2	5 076,9	7 840,3	2 013,8
<i>din care transferuri primite</i>			3 771,5	3 559,5	471,9
Cheltuieli	20 694,0	13 701,8	5 161,0	7 472,9	2 163,8
<i>din care transferuri acordate</i>		7 802,9			
Deficit (-)/Excedent(+)	-1 554,3	-1 687,6	-84,1	367,4	-150,0

Sursă: Ministerul Finanțelor

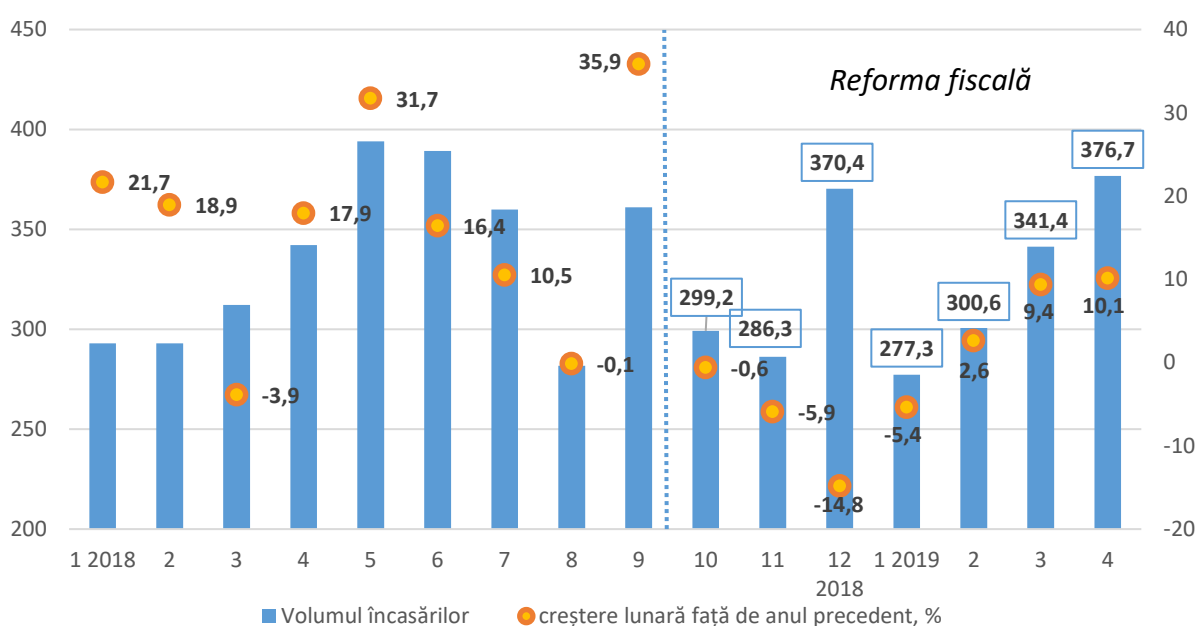
Cele mai multe acumulări de **venituri la BPN** au fost înregistrate din contul *impozitelor și taxelor* – 65,1% (12,5 mild. lei), 30,1% (5,8 mild. lei) - contribuțiilor și primelor de asigurări obligatorii, 4,1% (0,8 mild. lei) - altor venituri (din proprietate, vânzarea mărfurilor și serviciilor, amenzi și sancțiuni, donații voluntare etc.) și 0,7% (126,3 mil.lei) - granturilor primite (de la guvernele altor state și din partea organizațiilor internaționale).

Acumulările veniturilor din contul impozitelor și taxelor au înregistrat o creștere de 8,3% față de cele din lunile ianuarie-aprilie 2018. Impozitele și taxele pe mărfuri și servicii constituie cea mai

mare pondere (67,7%) în volumul total al impozitelor și taxelor, confirmând faptul că economia națională este o economie bazată pe consum, apoi impozitele pe venit – 27,5% și impozitele pe proprietate – 0,5%. Față de ianuarie-aprilie 2018, cel mai mult a crescut ponderea încasărilor din impozitele și taxele pe mărfuri și servicii, ceea ce reflectă o creștere mai intensă a consumului pe de o parte, și o administrare fiscală mai bună, pe de altă parte.

Pentru a reduce fenomenul salariilor în plic, în luna octombrie 2018 a intrat în vigoare prevederile reformei fiscale privind reducerea impozitului pe venit pentru persoanele fizice de la 18% la 12%, prin stabilirea unei cote unice. Prin urmare, în perioada octombrie 2018 – ianuarie 2019 au fost acumulate încasări bugetare mai puține din contul impozitelor pe venitul persoanelor fizice (pe salariu) comparativ cu lunile respective din anul precedent. Începând cu luna februarie însă se observă o ușoară îmbunătățire, cel mai probabil ca rezultat al ieșirii din umbră a salariilor, acesta fiind și scopul primordial al reformei respective.

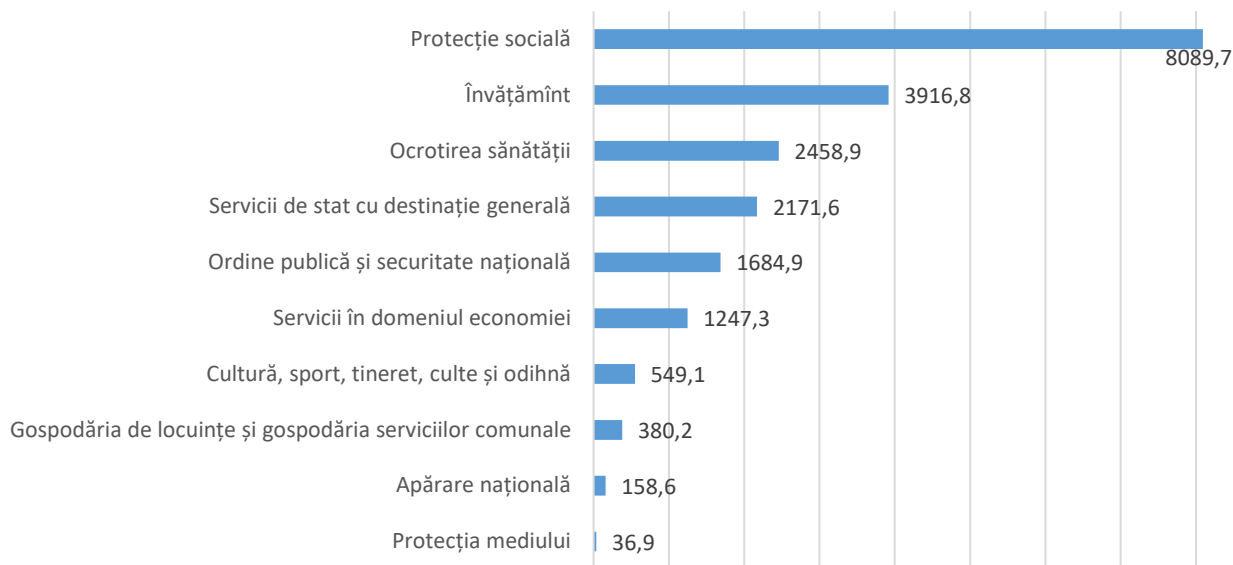
Încasări lunare din impozitul pe venitul persoanelor fizice, mil. lei

Sursă: Ministerul Finanțelor

După clasificarea economică, cea mai mare pondere în volumul total al **cheltuielilor** revine prestațiilor sociale – 40%, urmată de cheltuielile de personal – 28%, cheltuielile pentru achiziționarea bunurilor și serviciilor – 18%, acordarea subsidiilor – 6% și achitarea dobânzilor pentru la datoria de stat – 3%. Similar, după clasificarea funcțională, cheltuielile cu cea mai mare cotă sunt cheltuielile pentru protecția socială – 39%, învățământ – 19%, ocrotirea sănătății – 12%, servicii de stat cu destinație generară – 11%, servicii în domeniul economiei – 8% etc.

**Cheltuielile BPN după clasificarea funcțională,
Ianuarie-aprilie 2019, mil. lei**

Sursă: Ministerul Finanțelor

Încasările la *bugetul de stat* au constituit 12,0 mild. lei (cu 8,6% mai mult decât în ianuarie-aprilie 2018) și aproape în totalitate (95%) sunt compuse din impozite și taxe. Cel mai mare generator de venituri la bugetul de stat a fost Serviciul Vamal. Veniturile administrate de către instituție s-au majorat cu 9,1%, constituind 6,6 mild. lei. Colectările Serviciului Fiscal de Stat au constituit circa 5,7 mild. lei (+4,6%). Veniturile din TVA au înregistrat o creștere de 14%, dar din accize – cu 11,2%.

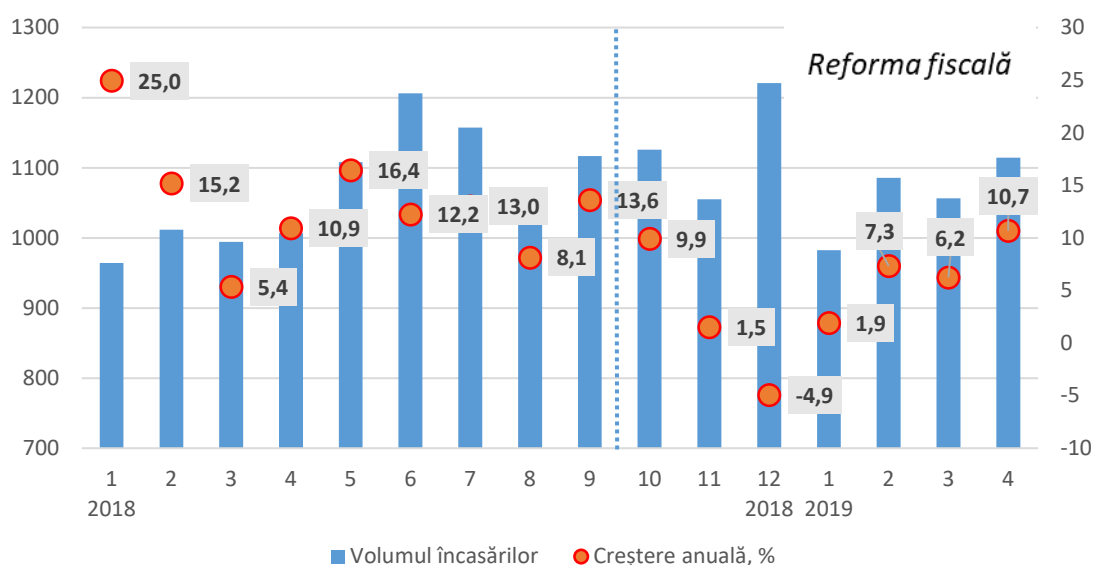
Partea de cheltuieli a bugetului de stat s-a realizat în sumă de circa 13,7 mild. lei, care au fost cu 21,7% peste nivelul lunilor ianuarie-aprilie ale anului 2018. Executarea bugetului de stat s-a soldat cu un deficit de -1 687,6 mil. lei.

La *bugetele locale* în perioada de analiză au fost acumulate venituri în sumă de circa 5,1 mild. lei, în creștere cu 24,1%. Din suma totală a veniturilor bugetelor locale, veniturilor proprii revin 25,7%, restul fiind mijloace transferate de la bugetul de stat. S-au efectuat cheltuieli în sumă de 5,2 mild. lei, cu 35,5% peste nivelul lunilor ianuarie-aprilie 2018. În ansamblu, bugetele locale au înregistrat un deficit de -84,1 mil. lei.

La *bugetul asigurărilor sociale de stat* (BASS) au fost acumulate venituri în sumă de circa 7,8 mild. lei (+18,5%), inclusiv: contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii – 4,2 mild. lei (54,1%), transferuri de la bugetul de stat – 3,6 mild. lei (45,4%) și alte venituri – 41,6 mil. lei. S-au efectuat cheltuieli în sumă de 7,5 mild. lei, cu 19,1% mai mult. Respectiv, bugetul asigurărilor sociale de stat a înregistrat un sold bugetar pozitiv la nivel de 367,4 mil. lei.

Reforma fiscală menționată mai sus prevede, de asemenea, și reducerea contribuției angajatorului la BASS de la 23% la 18%. Conform analizei lunare a încasărilor din contribuții și prime de asigurării obligatorii, impactul reformei a început să ia contur încă în luna octombrie, când ritmurile anuale de creștere s-au temperat, în luna decembrie fiind înregistrată chiar diminuarea încasărilor respective comparativ cu luna decembrie 2017. Însă, obiectivul indirect al reformei respective de a scoate din umbră activitatea agenților economici treptat a început să se realizeze, astfel încât încasările au înregistrat creșteri de 10,7% în luna aprilie curent. În caz contrar, acumulările bugetare ar fi fost mai puține.

Încasările lunare la BASS din contribuții și prime de asigurări obligatorii, mil.lei

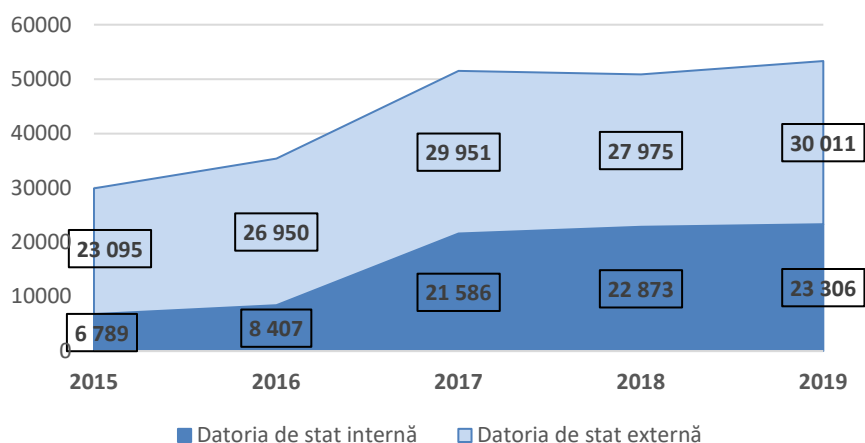
Sursă: Ministerul Finanțelor

În ianuarie-aprilie 2019 la *fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală* au fost acumulate venituri în sumă de 2 mld. lei (fiind sub nivelul perioadei similare din anul trecut cu 8,2%), inclusiv: încasări din contribuții și prime pentru asigurările obligatorii de asistență medicală – circa 1,5 mld. lei (75,8%), transferuri primite de la bugetul de stat – 471,9 mil. lei (23,4%) și alte venituri – 14,9 mil. lei. S-au efectuat cheltuieli pentru ocrotirea sănătății în sumă de 2,2 mld. lei, cu 12% mai mult. Executarea fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală a înregistrat o depășire a cheltuielilor față de venituri în sumă de 150 mil. lei.

Datoria de stat administrată de Guvern

Datoria de stat (internă și externă) administrată de Guvern a însumat circa 53,3 mld. lei la sfârșitul lunii aprilie 2019, fiind în creștere cu 4,9% față de aceeași dată a anului 2018. În structura totală a datoriei de stat, datoria internă are o pondere de 43,7% și, respectiv, datoria externă – 56,3%. Nivelul de îndatorare a țării se încadrează în parametrii de risc stipulați în Programul Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2019-2021).

Datoria de stat la data de 30 aprilie 2015-2019, mil.lei

Datoria de stat internă s-a majorat față de situația de la sfârșitul lunii aprilie 2018 cu 1,9%. Situația respectivă s-a produs din contul majorării emisiunii valorilor mobiliare de stat (VMS) pe piața

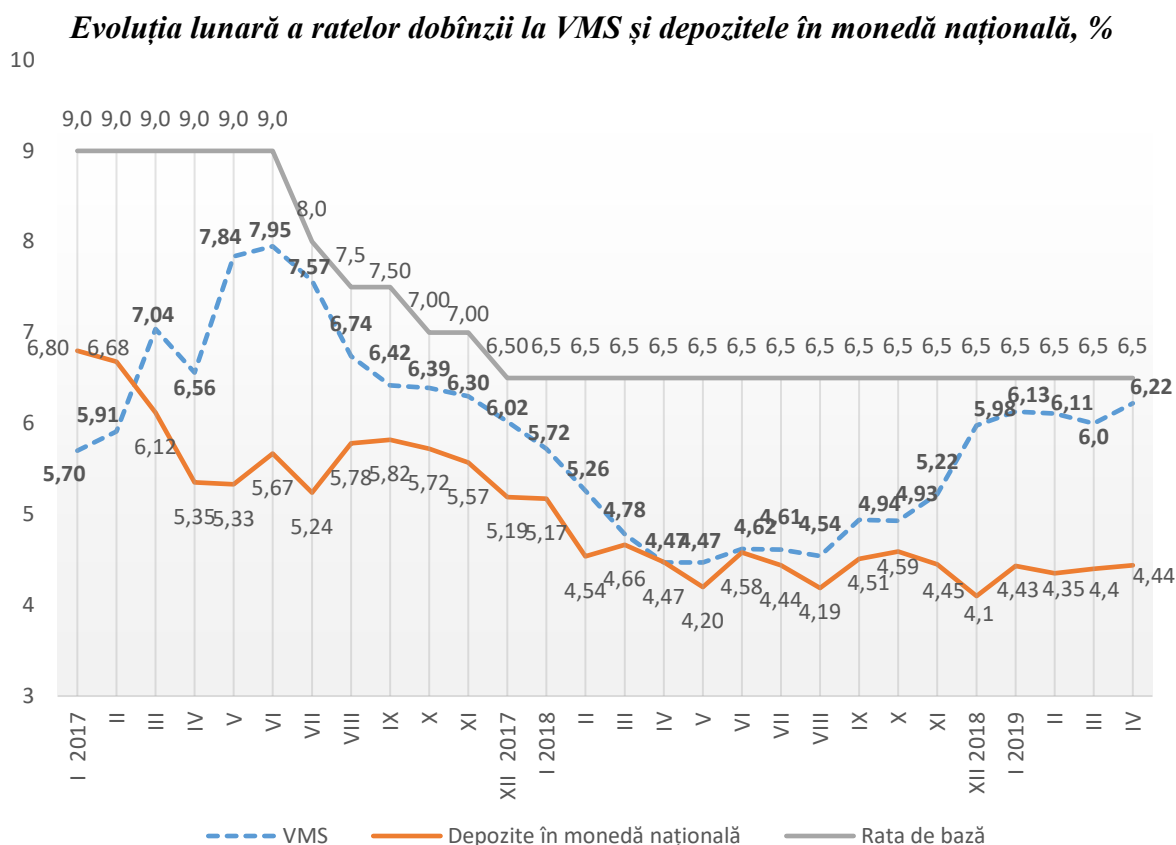
primară. O creștere atât de neesențială permite de a constata o oarecare stabilitate la capitoul datoriei interne.

Stocul datoriei de stat interne este complet format din VMS, volumul cărora a constituit circa 23,3 mild. lei la prețul de cumpărare, inclusiv: VMS emise pe piața primară – 8,2 mild. lei (în creștere cu 8,6%), VMS convertite (datoria de stat internă contractată anterior de la BNM convertită în VMS) – 2063,4 mil. lei (la nivelul situației similare a anului 2018) și VMS emise pentru executarea garanției de stat – 13,1 mild. lei (față de situația similară a anului trecut denotă o diminuare cu 210 mil. lei, ca rezultat al executării obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat). VMS emise pentru executarea garanției de stat au intrat în componența datoriei de stat interne în luna octombrie 2016, când soldul s-a majorat brusc cu 13,3 mil. lei.

Valorile mobiliare de stat cu scadență până la un an au fost emise pe trei termene: 91, 182 și 364 zile, ponderea acestora în totalul VMS comercializate fiind de circa 84,4%. Majoritatea VMS au fost emise pe termen de 364 zile (37,1%), după care urmează cele emise pe 182 zile (31,9%) și 91 zile (15,4%). Scadența scurtă a titlurilor de stat crește riscul de refinanțare a datoriei, creînd impedimente în calea implementării unor proiecte investiționale pe termen lung.

Piața VMS este în continuare dominată de băncile comerciale (circa 80%), care au în prezent lichidități în exces. Restul investitorilor sunt în continuare slab dezvoltați și neinițiați în investițiile în titluri de stat (nivelul jos de educație financiară a populației și lipsa de cunoștință cu privire la posibilitățile și avantajele investițiilor în instrumentul respectiv).

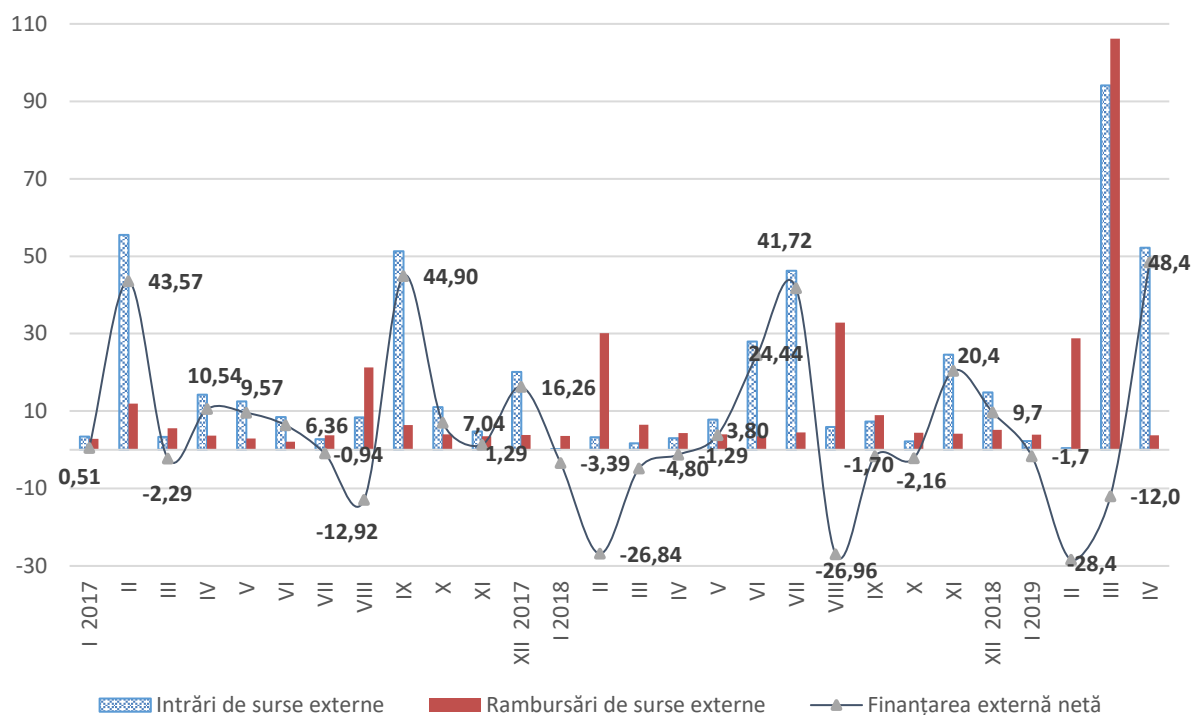
Rata medie a dobânzii la VMS realizate prin licitație în luna aprilie 2019 a fost de circa 6,22% (cu 1,75 p.p. peste nivelul din luna aprilie 2018). Rata dobânzii la VMS, la fel ca și rata dobânzii la depozite și credite, sunt corelate cu rata de bază a BNM. În același timp, se observă faptul că rata dobânzii la VMS este mai mare decât rata dobânzii la depozitele în monedă națională - principalele instrumente de investiții concurente. Constatarea respectivă determină alegerea investitorilor de a-și plasa lichiditățile în instrumente mai rentabile, cu o dobândă mai mare, respectiv, în VMS.

Sursă: Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei

Soldul **datoriei de stat externe** administrată de Guvern a însumat 1677,4 mil. dolari, comparativ cu 1692,7 mil. dolari la data de 30 aprilie 2018 (în diminuare cu 0,9%). În lunile ianuarie-aprilie 2019 surse externe de finanțare au intrat în valoare de circa 148,9 mil. dolari, dar au fost rambursate – 142,6 mil. dolari. Respectiv, finanțarea externă netă a atins 6,4 mil. dolari. La evoluția datoriei externe în dolari a contribuit fluctuația ratei de schimb a dolarului american față de alte valute, care a atins valori negative și a constituit 18 mil. dolari.

***Intrări lunare de surse externe de finanțare, rambursările și finanțarea externă netă
(mil. dolari)***

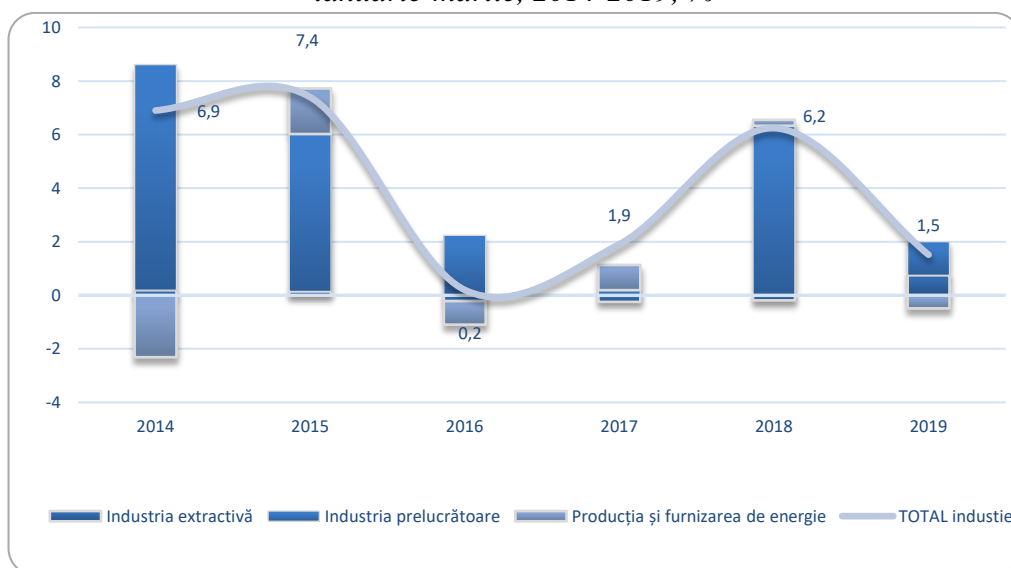
Sursă: Ministerul Finanțelor

III. Sectorul real

Industria

În I trimestru 2019 volumul producției industriale a crescut. Întreprinderile industriale au produs în ianuarie-martie 2019 cu 1,5% mai multe bunuri comparativ cu ianuarie-martie 2018. Creșterea respectivă a fost determinată de majorarea industriei prelucrătoare cu 1,7% (83% din creștere) și a industriei extractive cu 80,2% (49% din creștere). Producția și furnizarea de energie a înregistrat o diminuare de -2,1% în I trimestru 2019, contribuind negativ cu 32% la rezultatul sectorului.

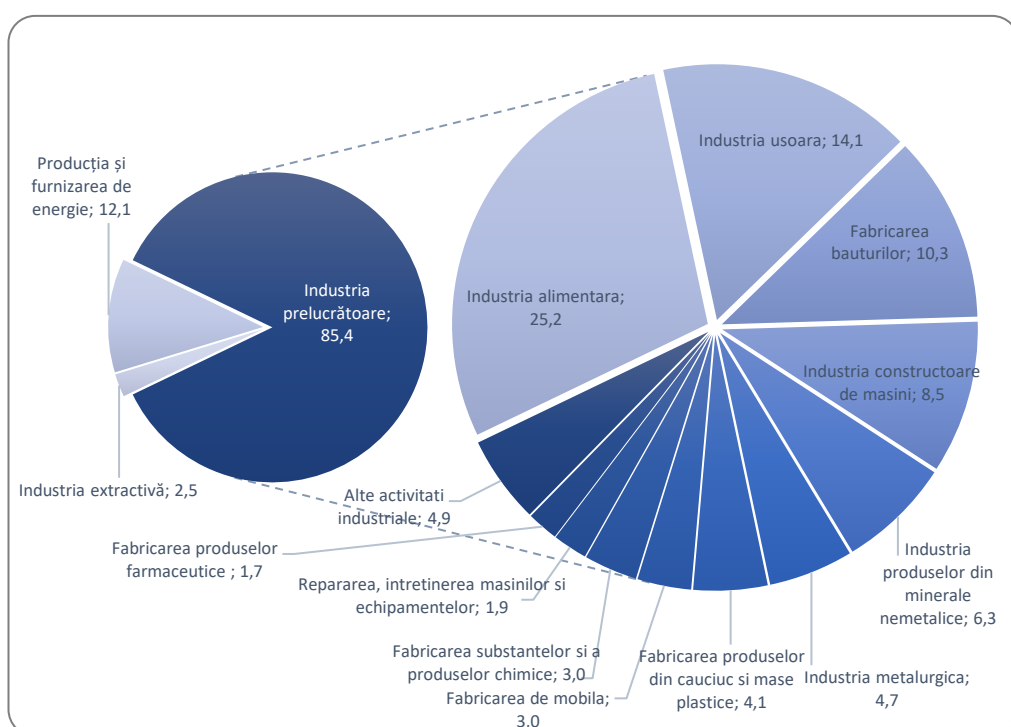
Evoluția sectorului industrial și contribuția ramurilor la creștere, ianuarie-martie, 2014-2019, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

În structura sectorului industrial industria prelucrătoare ocupă 85,4%, producția și furnizarea de energie – 12,1%, industria extractivă – 2,5%.

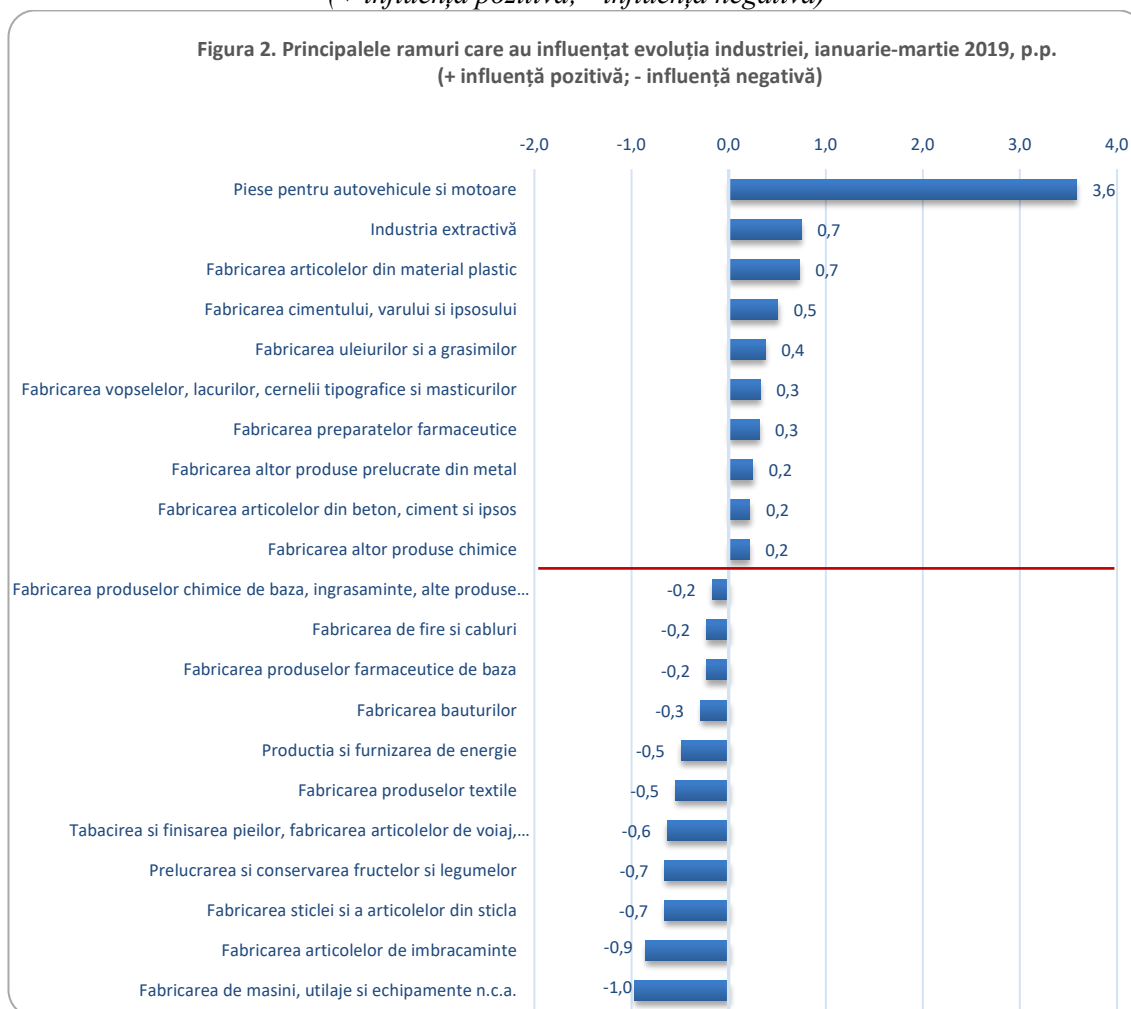
Structura sectorului industrial, % ianuarie-martie, 2019

Cele mai influente **ramuri industriale care au determinat creșterea sectorului** în ianuarie-martie, 2019 au fost: fabricarea de piese pentru autovehicule și motoare (creștere cu circa 76,9%), industria extractivă (+80,2%), fabricarea articolelor din material plastic (+24,3%), fabricarea cimentului, varului și ipsosului, fabricarea uleiurilor și a grăsimilor (+10,8%) (Figura 2).

Creșterea ramurilor sectorului industrial sus-menționate a fost determinată de: dezvoltarea ramurii automotivă în cadrul Zonelor Economice Libere, ca rezultat al extinderii activității investitorilor străini; menținerea în creștere a cererii externe și interne față de produsele respective; evoluțiile pozitive din sectorul construcțiilor care au susținut creșterea industriei extractive.

Principalele ramuri care au influențat evoluția industriei în ianuarie-februarie 2019, p.p.
(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică

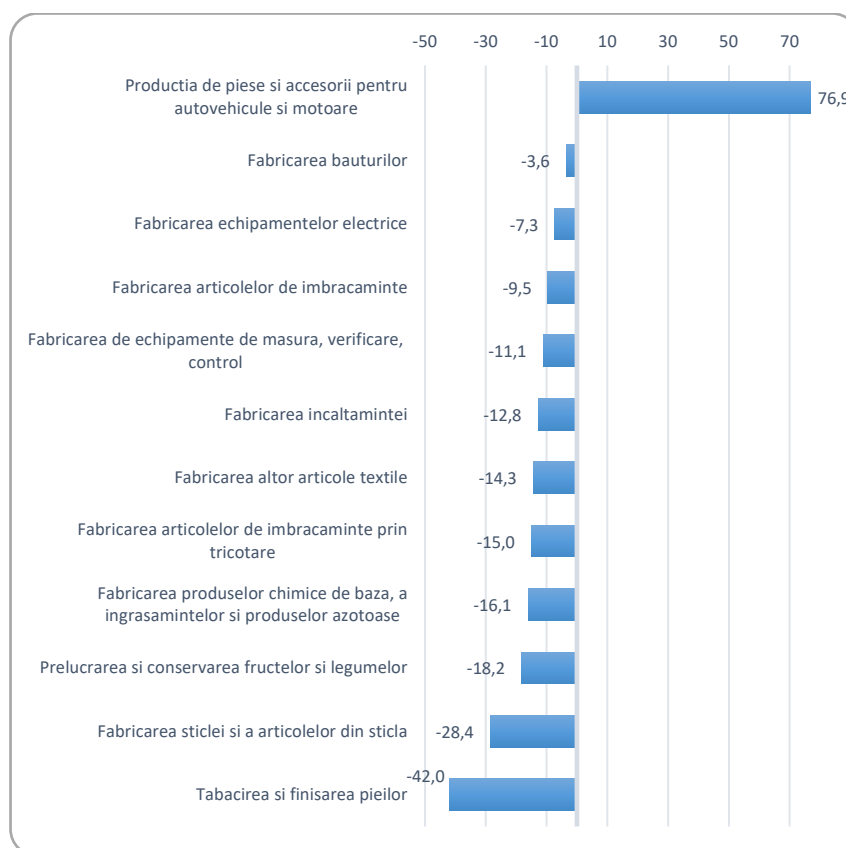
Totodată, printre **industriile care au contribuit negativ** la evoluția sectorului industrial se numără: fabricarea de mașini și utilaje de utilizare generală (descreștere cu circa 43%), fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (-9,9%), fabricarea sticlei și articolelor din sticlă (-28,4%), prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor (-18,2%), tăbăcirea, finisarea pieilor și fabricarea încălțămintei (-23,2%), producția și furnizarea de energie (-2,1%), fabricarea băuturilor (-3,6%) (Figura 2).

Printre principali factori care au limitat producția industrială pot fi enumerați: diminuarea prețurilor la producția industrială pe piețele externe; temperarea cererii externe pentru unele produse industriale legată de evoluțiile economiilor țărilor partenere ale Republicii Moldova; competitivitatea scăzută a produselor moldovenești cauzată de utilaje de producție și standarde de calitate depășite; existența unor bariere interne ce țin de certificarea producției; instabilitățile

sezoniere prezente la începutul anului, inclusiv activități de stabilire a relațiilor contractuale cu potențialii clienți; baza înaltă de comparare înregistrată în primul trimestru 2018.

De evidențiat, că totuși *diminuarea prețurilor pe piețele externe și temperarea cererii externe* au constituit factorii de bază care au încetinit creșterea producției industriale în I trimestru 2019. Majoritatea ramurilor exportatoare au înregistrat în această perioadă scăderea volumului producției. Pe de altă parte, analiza datelor arată că majoritatea ramurilor industriale care produc preponderent pentru piața internă se mențin în creștere.

Evoluția ramurilor industriale ce livrează peste 50% din producție pentru export, ianuarie-martie 2019

Sursă: Biroul Național de Statistică

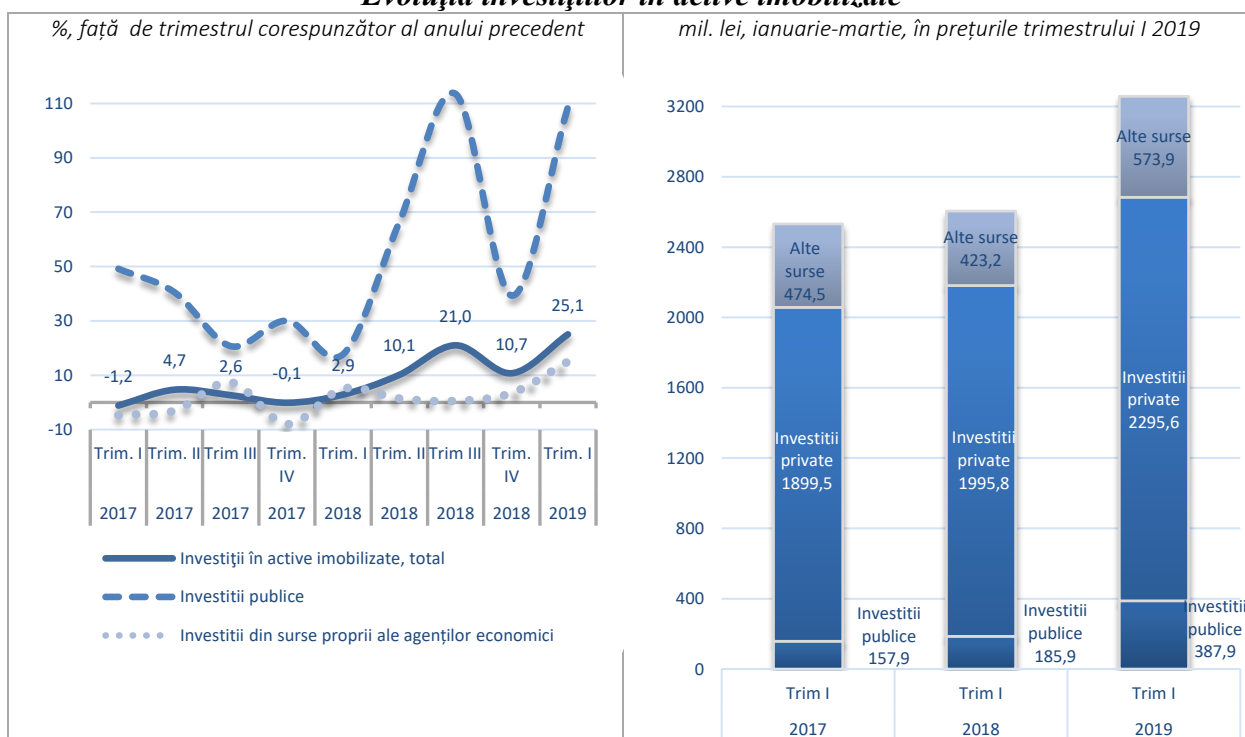
Investițiile în active imobilizate

Activitatea investițională s-a intensificat. În ianuarie-martie 2019 volumul investițiilor în active imobilizate a crescut cu 25,1% față de aceeași perioadă a anului precedent, însumând circa 3,3 mild. lei.

Intensificarea activității investiționale s-a datorat majorării investițiilor private, investițiilor bugetare, situației creditare favorabile, precum și creșterii investițiilor din sursele organizațiilor internaționale. Au sporit investițiile în toate tipurile de active: mașini și utilaje, mijloace de transport, construcții inginerești², clădiri rezidențiale și nerezidențiale, terenuri, programe informatice etc. Totuși, impactul major a fost asigurat de creșterea investițiilor în mașini, utilaje și instalații, fapt ce confirmă tendința actuală de re tehnologizare a economiei naționale.

² Construcții inginerești - drumuri, sisteme de alimentare cu apă și canalizare, etc.

Evoluția investițiilor în active imobilizate

Sursa: Biroul Național de Statistică, calculele Ministerului Economiei și Infrastructurii

Investițiile din sursele proprii ale agenților economici s-au dovedit a fi, în I trimestru al anului 2019, **principalul motor de creștere** al investițiilor totale. Acestea au însumat 2,3 mld. lei (70% din totalul investițiilor) și au crescut în ianuarie-martie 2019 cu 15%, asigurând 46% din creșterea totală.

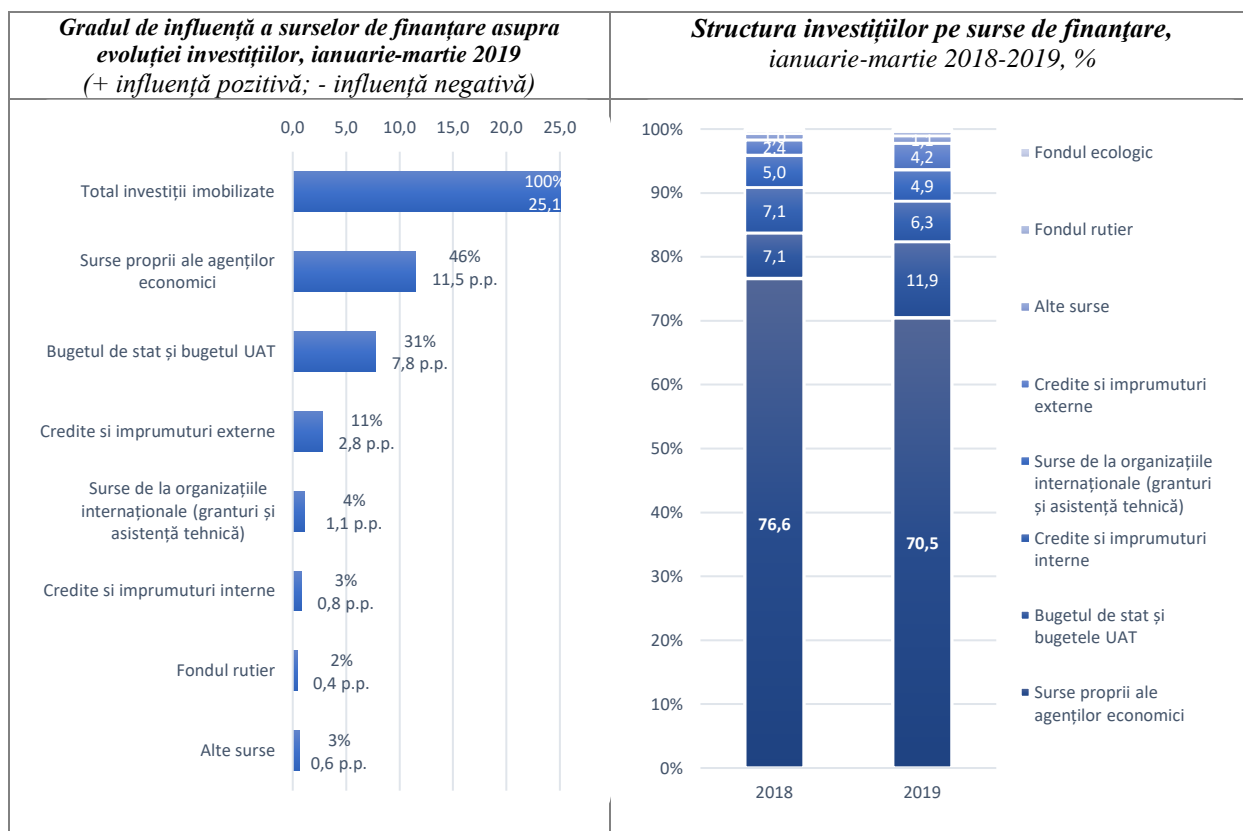
Agenții economici au sporit, în special, investițiile în mașini și utilaje, mijloace de transport și în alte mijloace fixe. Evoluțiile respective confirmă tendința acestora de a-și re tehnologiza procesele de producție pentru a-și spori competitivitatea producției și pentru a beneficia de oportunitățile oferite de Acordul de Asociere cu UE. De asemenea, se observă o creștere a investițiilor private în clădiri rezidențiale, fapt ce a influențat creșterea sectorului construcțiilor. Totodată, au crescut investițiile private în terenuri.

Investițiile publice au crescut semnificativ în I trimestru 2019, continuând trendul început în 2018. Acestea au însumat 387,9 mil. lei și s-au majorat în medie de 2,1 ori, asigurând 31% din creșterea totală a investițiilor. Au crescut atât investițiile din bugetul de stat (de 2 ori), cât și investițiile din bugetele unităților administrativ-teritoriale (de 2,2 ori). Preponderent, investițiile publice au fost orientate în construcții inginerești, mașini și utilaje și mijloace de transport. Ponderea investițiilor publice în total investiții a constituit circa 12%.

Investițiile finanțate din creditele și împrumuturile externe, de asemenea, au crescut. Volumul acestora a constituit 135,7 mil. lei, majorându-se de 2,1 ori. Această creștere a asigurat 11% la creșterea totală a investițiilor. Investiții din credite externe au fost efectuate, preponderent, de către întreprinderile și instituțiile publice. Acestea ocupă o pondere de circa 4,2% în volumul total al investițiilor.

După declinul înregistrat în anul 2018, în primele 3 luni ale anului 2019 au crescut **investițiile provenite de la organizațiile internaționale sub formă de granturi și asistență tehnică.** Acestea au înregistrat o creștere de 22,3% și au însumat circa 159,8 mil. lei (4,9% din totalul investițiilor), asigurând 4% din creșterea totală a investițiilor. Principalii beneficiari de mijloace financiare din aceste surse au fost întreprinderile cu capital străin (55% din suma investițiilor respective) și întreprinderile cu capital mixt (proprietate străină cu participarea Republicii Moldova) (32% din sumă).

Totodată, **au crescut și investițiile finanțate din creditele interne.** Acestea au însumat 206,7 mil. lei și au crescut cu 11,6%, asigurând 3% din creșterea totală a investițiilor. Această evoluție se datorează îmbunătățirii situației creditare din economie. Investiții finanțate din credite interne au fost efectuate în special de către sectorul privat (circa 87% din suma investițiilor din credite). Cota acestor investiții în total este de 6,3%.

Analiza datelor după **tipurile de active** arată că *investițiile în mașini, instalații și utilaje de producere* au contribuit cel mai semnificativ la creșterea investițiilor înregistrată în primele trei luni ale anului 2019 (35% din creștere) (Figura 5). Acestea au însumat 1,2 mild. lei (36% din total investiții) și au crescut cu 23,7%. Această evoluție confirmă tendința actuală de re tehnologizare a economiei naționale.

De asemenea, **au crescut esențial investițiile în mijloace de transport.** Acestea au însumat 480,1 mil. lei și au crescut cu 45,6%, asigurând 23% din creșterea totală (Figura 5). Creșterea investițiilor în activele respective s-a datorat atât întreprinderilor private, cât și instituțiilor/ întreprinderilor de stat.

Investițiile în construcții ingineresti (sisteme de alimentare cu apă și canalizare, drumuri, etc.) au continuat trendul ascendent început în 2018. În ianuarie-martie 2019, acestea au însumat 335,7 mil. lei și au crescut cu 38,6%, asigurând 14% din creșterea totală a investițiilor (Figura 5). Evoluțiile respective se datorează majorării investițiilor din partea statului, în special, în infrastructura drumurilor, fapt demonstrat de creșterea cheltuielilor investiționale din fondul rutier (+96,4%).

Au sporit investițiile în clădiri rezidențiale (de locuit) și nerezidențiale³. Investițiile în clădirile rezidențiale (de locuit) au însumat 550,9 mil. lei (17% din totalul investițiilor) și au crescut cu

³ Clădirile nerezidențiale sunt clădirile destinate altor scopuri decât cele rezidențiale (clădirile administrative și de producție, magazinele, depozitele, cinematografele etc.)

14,2%. Investițiile în clădirile nerezidențiale au însumat 414,1 mil. lei (13% din total), înregistrând o majorare de 9,2%.

Per total în I trimestru 2019, **investițiile în sectorul construcțiilor (construcții ingineresti, clădiri rezidențiale și clădiri nerezidențiale) au crescut cu 17,8%**, însumând 1,3 mild. lei (40% din totalul investițiilor) (Figura 6). Întreprinderile cu genul principal de activitate „Construcții” au efectuat lucrări în antrepriză cu 15,2% mai mult față de aceeași perioadă a anului trecut, fiind în creștere volumul lucrărilor de construcții noi (+12,4%), lucrările de reparații capitale (+34,6%), lucrările de întreținere și reparații curente (+8,8%).

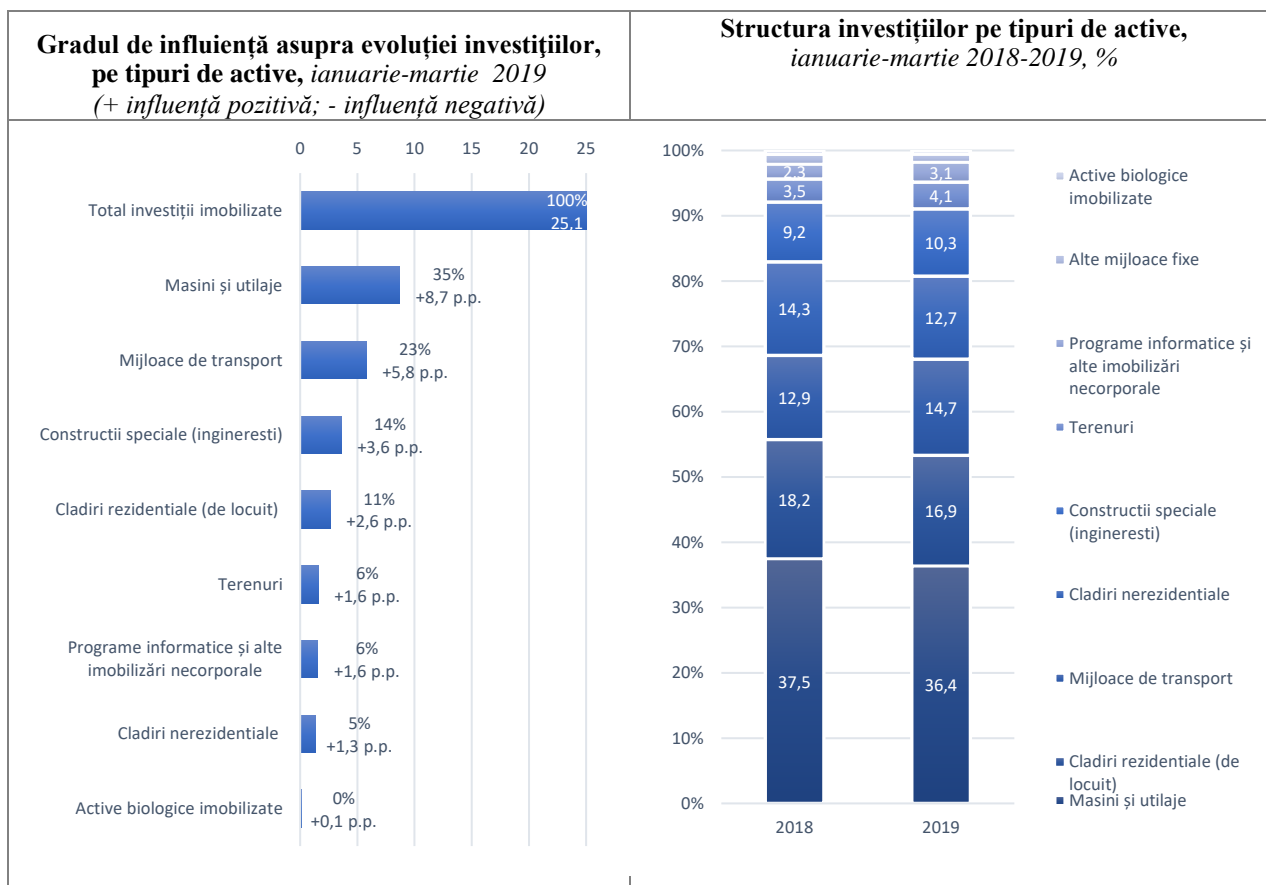
Aceste rezultate demonstrează o revigorare a sectorului construcțiilor. Unul din factorii de bază care continuă să susțină dezvoltarea sectorului construcțiilor constituie implementarea Programul de stat ”Prima casă”.

De menționat că, în ianuarie-martie 2019 au fost date în exploatare 1212 locuințe (apartamente și case individuale de locuit), cu o suprafață de 104,4 mii m², cu 14,5% mai mult față de perioada similară a anului precedent.

Totodată, au crescut **investițiile în terenuri** cu circa 44,8%, însumând 133,3 mil. lei (4,1% din totalul investițiilor). Au investit în terenuri, în special, întreprinderile cu capital privat (creștere cu 35,1%) și cele cu capital mixt (proprietate străină cu participarea Republicii Moldova) (creștere de 11,6 ori).

Investițiile în imobilizări necorporale au crescut cu 68,1%, inclusiv în programe informatice – cu 67,3%, în cercetare-dezvoltare – cu 43,6%. În ianuarie-martie 2019, acestea au însumat 99,8 mil. lei, ceea ce constituie 3,1% din totalul investițiilor (Figura 6).

Investițiile în active biologice imobilizate au crescut cu 20,1%. Au sporit atât investițiile în active biologice din domeniul fitotehniei, cât și din domeniul zootehniei. Acestea au însumat în total 18,5 mil. lei, ceea ce constituie circa 1% din total.

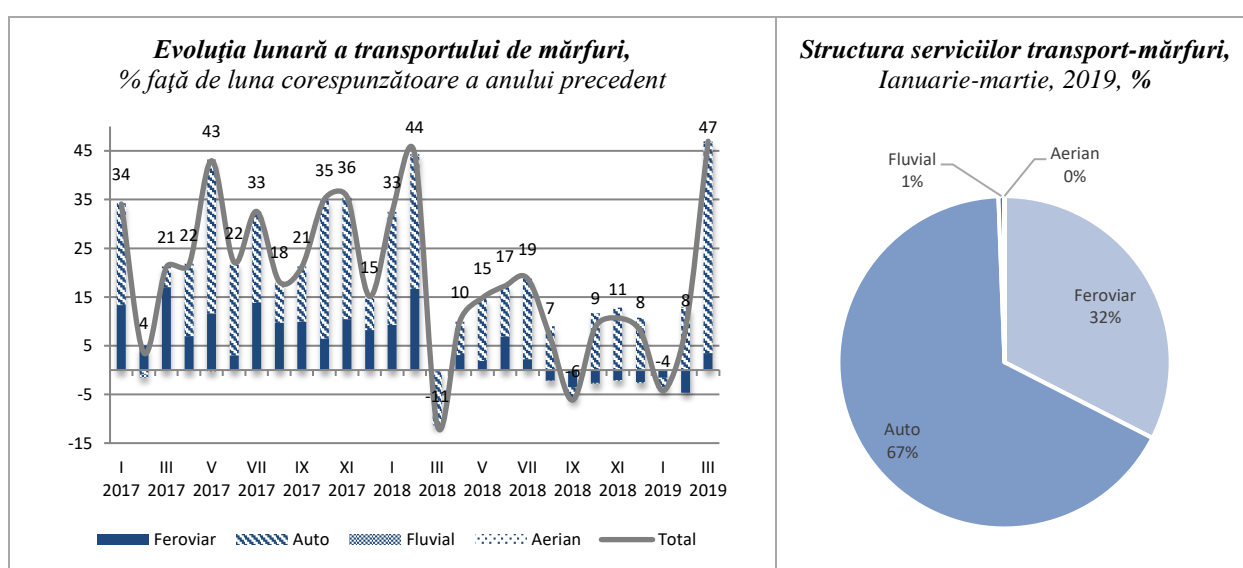

Sursa: Biroul Național de Statistică, calculele Ministerului Economiei și Infrastructurii

Transportul

Volumul mărfurilor transportate în ianuarie-martie 2019 a crescut cu 19%, însumând circa 3,6 mil. tone. Creșteri ale volumului de mărfuri transportate au fost înregistrate în cazul transportului rutier – cu 32,8%, transportului aerian – cu 56,5%, transportului fluvial – cu 32,1%. Transportul feroviar a înregistrat o diminuare a volumului mărfurilor transportate cu 2%.

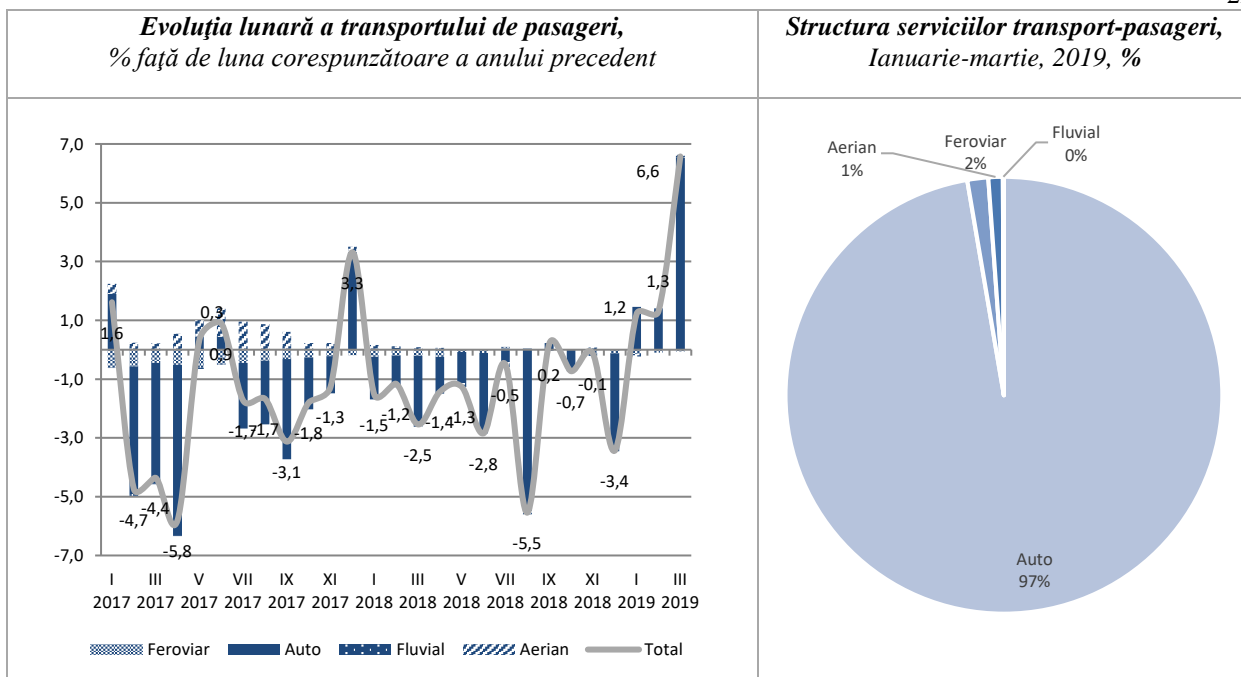
În structura serviciilor de transport predomină transportul rutier care ocupă circa 67% din volumul total al serviciilor, urmat de transportul feroviar ce deține o pondere de circa 32%. Transportul naval și aerian de mărfuri dețin o cotă încă neînsemnată în structura serviciilor respective, de mai puțin de 1%.

Sursă: Biroul Național de Statistică

În general, creșterea serviciilor de transport este legată de evoluțiile din sectoarele economiei naționale și de dinamica schimburilor comerciale. În ianuarie-martie exporturile au crescut cu 8,1%, importurile – cu 2,9%, comerțul cu amănuntul – cu 17,3%, comerțul cu ridicata – cu 21,7%, producția industrială - cu 1,5%.

Numărul pasagerilor transportați crește a treia lună consecutiv. În ianuarie-martie 2019 cu transportul public au fost transportați circa 25,3 milioane pasageri, cu 3,1% mai mult față de aceeași perioadă a anului 2018. Creșteri ale numărului de pasageri au fost înregistrate în cazul transportului rutier (+3,3%), ce ocupă o cotă de 97% pe piața serviciilor de transport-pasageri, și în cazul transportului fluvial (+29,1%), cota căruia constituie doar 0,1%. Transportul de călători pe cale feroviară și aeriană au diminuat cu 5,7% și 1%, respectiv.

Sursă: Biroul Național de Statistică

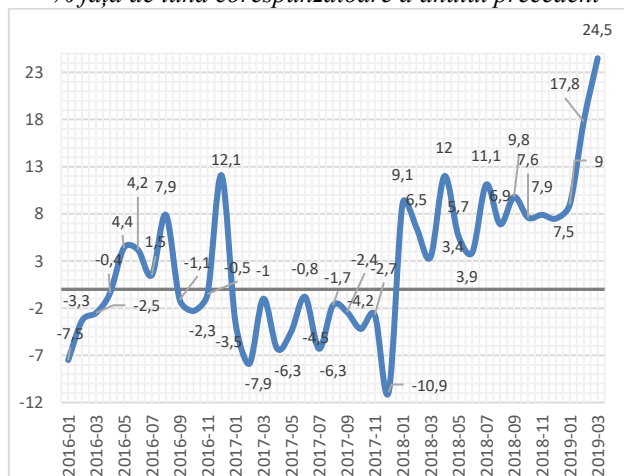
Evoluțiile favorabile din primele luni ale anului 2019 au fost influențate de baza relativ joasă de comparație din anul trecut când serviciile de transport-pasageri au înregistrat o diminuare constantă pe parcursul întregului an. De asemenea, evoluția respectivă ar putea fi datorată măsurilor întreprinse de autorități întru combaterea transportului ilicit de pasageri. Conform ultimilor date disponibile (2017) ponderea economiei neobservate în sectorul transporturilor constituie 7,8%. O altă problemă a sectorului constă în ineficiența și performanța scăzută a serviciilor de transport public.

Comerțul intern cu bunuri și servicii

În ianuarie-martie 2019, cifra de afaceri în **comerțul cu amănuntul** a însumat circa 12,2 mld. lei și a înregistrat o creștere de circa 17,3% (în prețuri comparabile) față de perioada similară a anului trecut. Creșterile volumului mărfurilor comercializate cu amănuntul demonstrează o creștere a cererii de mărfuri din partea populației, fapt datorat cel mai probabil de creșterea reală a veniturilor și a puterii de cumpărare a populației.

În structura vânzărilor pe grupe de mărfuri predomină produsele nealimentare, cota cărora constituie circa 69%, inclusiv carburanți pentru autovehicule – 21%, produse de uz casnic – 13%, echipament informatic și de telecomunicații – 2,3%, bunuri culturale – 1,7%. Vânzările de produse alimentare reprezintă circa 1/3 din volumul total al vânzărilor.

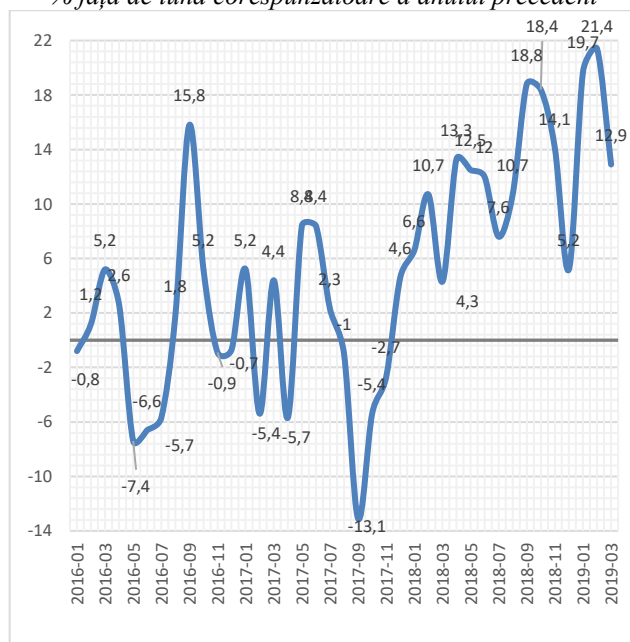
Evoluția lunară a comerțului cu amănuntul, % față de luna corespunzătoare a anului precedent

Sursă: Biroul Național de Statistică

Volumul serviciilor de piață prestate populației, de asemenea, au crescut. În ianuarie-martie 2019, cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației au marcat o creștere de 17,7% (în prețuri comparabile) și a însumat circa 4,4 mild. lei. La fel ca în cazul comerțului cu amănuntul factorul de bază care a influențat creșterea solicitărilor de servicii a constituit îmbunătățirea situației financiare a populației ca rezultat a creșterii reale a veniturilor populației.

Evoluția lunară a cifrei de afaceri pentru serviciile prestate populației,
% față de luna corespunzătoare a anului precedent

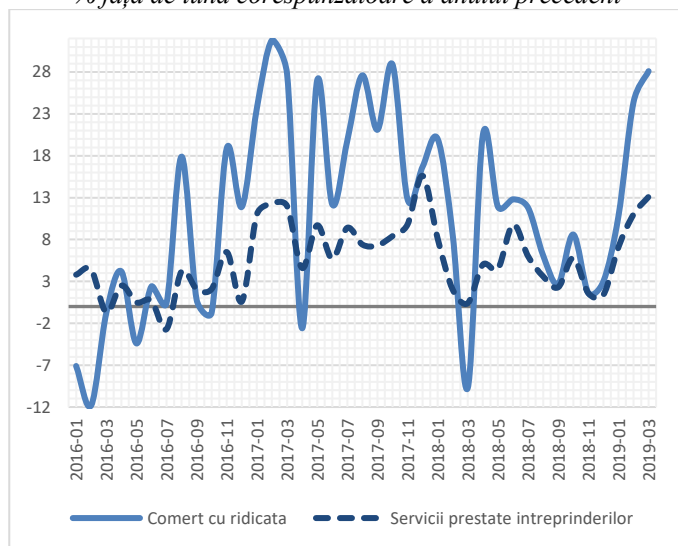

Sursă: Biroul Național de Statistică

În structura vânzărilor, predomină serviciile prestate în domeniul sănătății și asistență socială (circa 48% din volumul total), după care urmează serviciile în alimentația publică și cazare (20%), turism, activități de recreare și agrement (16%), învățământ (13%). Comparativ cu perioada similară a anului trecut, în structura serviciilor se evidențiază tendința de creștere a ponderii serviciilor de turism și agrement (+2,6 p.p) și a activităților de cazare și alimentație publică (+2,1 p.p.), concomitent cu scăderea ponderii serviciilor de sănătate și asistență socială (-4,6 p.p.).

Volumul schimburilor comerciale între producători și comercianți, de asemenea, s-a accelerat. În I trimestru 2019, comerțul cu ridicata, care asigură intermedierea dintre producători și comercianții cu amănuntul, s-a majorat cu 21,7% (în prețuri curente) și a înregistrat o valoare a cifrei de afaceri de circa 24,6 mild. lei. O influență majoră asupra creșterii comerțului cu ridicata au avut-o vânzările de produse agricole și animale vii (+30,7% creștere), vânzările de produse alimentare, băuturi și tutun (+10,2% creștere) și vânzările de produse de larg consum (+11,1%). În descreștere a fost comerțul cu ridicata de echipament informatic și de telecomunicații (-46,9%).

Evoluția lunară a comerțului cu ridicata și serviciilor prestate întreprinderilor,
% față de luna corespunzătoare a anului precedent

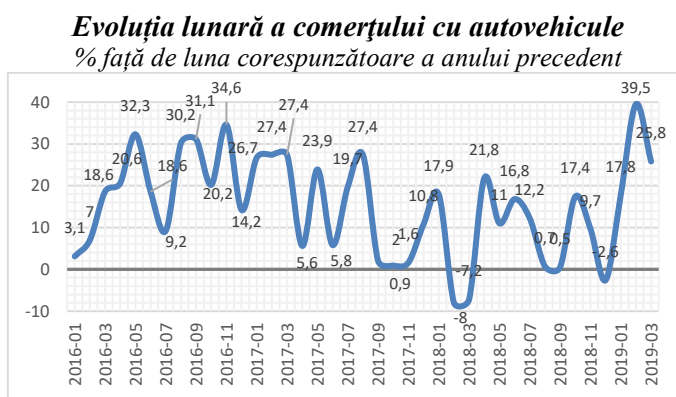
Sursă: Biroul Național de Statistică

Concomitent, a crescut volumul **serviciilor prestate întreprinderilor.** Acestea s-au majorat cu circa 10,5% (în prețuri curente), înregistrând o cifră de afaceri de circa 10 mild. lei. Cerere sporită a fost înregistrată, în special, pentru serviciile în domeniul tehnologiei informației (+10%), serviciile de transport (+4,9%) și activitățile de publicitate și studiere a pieței (+33,1%).

Ameliorarea comerțului cu ridicata se explică, pe de o parte, de creșterea cererii din partea comercianților cu amănuntul, pe de altă parte, de dinamizarea activității întreprinderilor ce utilizează în procesele de producție materie primă furnizată de rețeaua de comerț angro, precum și a agenților economici ce

utilizează servicii din partea altor întreprinderi pentru a-și asigura activitatea economică.

Cifra de afaceri în **comerț, întreținere și reparație a autovehiculelor și motocicletelor**, a crescut cu 27,7% (în prețuri curente), înregistrând o valoare de 2,3 mild. lei. Această creștere se datorează creșterii cifrei de afaceri la comerțul cu autovehicule (+18,8%), comerțul cu piese pentru autovehicule (+34,3%) și la serviciile de întreținere și reparare a autovehiculelor (+25,4%).

Sursă: Biroul Național de Statistică

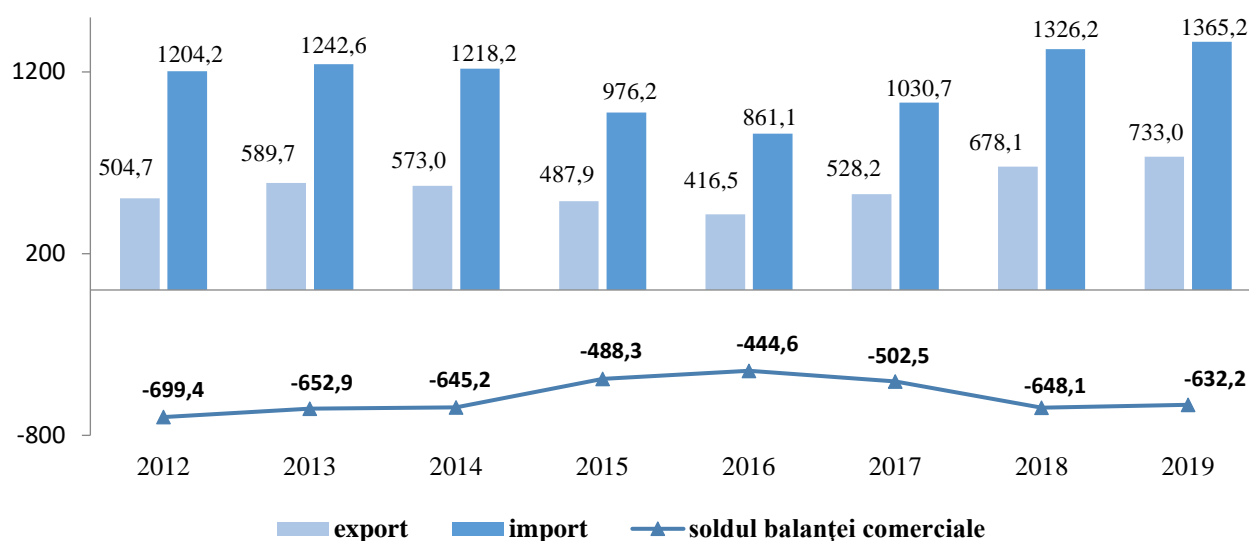
IV. Comerț exterior

Evoluția comerțului exterior în ianuarie-martie 2019 a fost influențată de incertitudinea pe plan extern, diminuarea prețurilor internaționale la gaz și creșterea acestora la petrol și produsele alimentare, creșterea cererii interne, valorificarea oportunităților oferite de acordurile de cooperare internațională (Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, Acordul de Comerț Liber cu Turcia etc.).

Evoluția exporturilor a fost determinată în special de evoluția pozitivă a sectorului industrial din primele luni ale anului curent și creșterea moderată a sectorului agricol din anul precedent. Totodată, aprecierea reală a monedei naționale și creșterea cererii interne au contribuit la creșterea importurilor de materie primă necesară pentru aprovizionarea sectorului de afaceri și produse destinate consumului populației.

Exporturile de mărfuri realizate în ianuarie-martie 2019 au înregistrat o valoare de 733 mil. dolari SUA, mai mult cu 54,9 mil. dolari comparativ cu ianuarie-martie 2018, iar importurile - 1365,2 mil. dolari, mai mult cu 39 mil. dolari. Astfel, exporturile s-au majorat cu 8,1% (în termeni nominali), iar importurile - cu 2,9%. În termeni cantitativi, indicatorii comerțului exterior au înregistrat următoarele evoluții: volumul fizic al exporturilor a crescut 13,8%, iar cel al importurilor - cu 5,1%. Un ritm de creștere a exporturilor ce depășește ritmul de creștere a importurilor denotă îmbunătățirea condițiilor comerțului exterior.

**Evoluția exportului, importului și soldului balanței comerciale
în ianuarie-martie 2010-2019, mil. dolari SUA**

Sursă: Biroul Național de Statistică

Decalajul în evoluția exporturilor și importurilor a determinat acumularea a unui deficit al balanței comerciale de -632,2 mil. dolari, cu 15,9 mil. dolari (-2,4%) mai mic față de cel înregistrat în ianuarie-martie 2018. În structura soldului balanței comerciale predomină soldul negativ la: gaz și produse industriale obținute din gaz (19%), petrol, produse petroliere și produse înrudite (16,3% din total), vehicule rutiere (11,1%), fire, țesături, articole textile (7,6%), produse medicinale și farmaceutice (7,1%), alte materiale și produse chimice (6,8%), mașini și aparate specializate pentru industriile specifice (6,7%), mașini și aparate industriale cu aplicații generale; părți și piese detașate ale acestor mașini (5,6%), aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii (5,2%) etc., acestea fiind destinate atât pentru consumul populației, cât și pentru aprovizionarea întreprinderilor. Totodată, s-a înregistrat un sold pozitiv la mașini și aparate electrice și părți ale acestora (10,1%), semințe și fructe oleaginoase (10,1%), cereale și preparate pe bază de cereale (7,2%), îmbrăcăminte și accesorii (5,4%), băuturi (5,2%), legume și fructe (4,8%) etc.

În cadrul comerțului exterior pe grupe de țări, balanța comercială a atestat o diminuare a deficitului atât în raport cu țările Uniunii Europene de până la 182,5 mil. dolari, cât și în raport cu alte țări – până la 184,8 mil. dolari, iar cu țările CSI – o majorare până la 264,9 mil. dolari.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în ianuarie-martie 2019 a constituit 53,7%, față de 51,1% înregistrat în ianuarie-martie 2018.

Dinamica schimburilor comerciale

	Ianuarie-martie 2018			Ianuarie-martie 2019		
	mil. dolari SUA	structura, %	în % față de ianuarie-martie 2017	mil. dolari SUA	structura, %	în % față de ianuarie-martie 2018
Export – total	678,1	100,0	128,4	733,0	100,0	108,1
<i>inclusiv în:</i>						
țările Uniunii Europene (UE-28)	454,6	67,0	135,5	470,8	64,2	103,6
țările CSI	113,6	16,8	107,2	102,2	14,0	89,9
alte țări	109,9	16,2	127,0	160,0	21,8	145,6
Import – total	1326,2	100,0	128,7	1365,2	100,0	102,9
<i>inclusiv din:</i>						
țările Uniunii Europene (UE-28)	643,9	48,5	131,2	653,3	47,8	101,5
țările CSI	332,6	25,1	122,5	367,1	26,9	110,4

	Ianuarie-martie 2018			Ianuarie-martie 2019		
	mil. dolari SUA	structura, %	în % față de ianuarie-martie 2017	mil. dolari SUA	structura, %	în % față de ianuarie-martie 2018
alte țări	349,8	26,4	130,2	344,8	25,3	98,6
Balanța comercială	-648,1	x	128,9	-632,2	x	97,6
Gradul de acoperire a importului prin export	51,1%	x	-0,1p.p.	53,7%	x	2,6 p.p.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Cel mai utilizat indicator care descrie nivelul de eficiență a comerțului exterior este **Indicele condițiilor comerciale (ICC)**⁴, care arată capacitatea țării de a procura bunuri de import din contul exporturilor. ICC pentru Moldova a constituit 96,9% în trimestrul I 2019: gradul de finanțare a importurilor prin exporturi a scăzut față de perioada respectivă a anului 2018, deoarece importurile au devenit mai scumpe comparativ cu exporturile. La diminuarea indicelui respectiv, în general, a contribuit creșterea prețurilor la bunurile importate din țările CSI cu 7,4%, comparativ cu prețurile de export, care au scăzut cu 3,1%. Această situație a fost determinată preponderent de creșterea cu 17,6% a prețurilor la produsele minerale, care reprezintă circa 40% în structura importurilor din CSI.

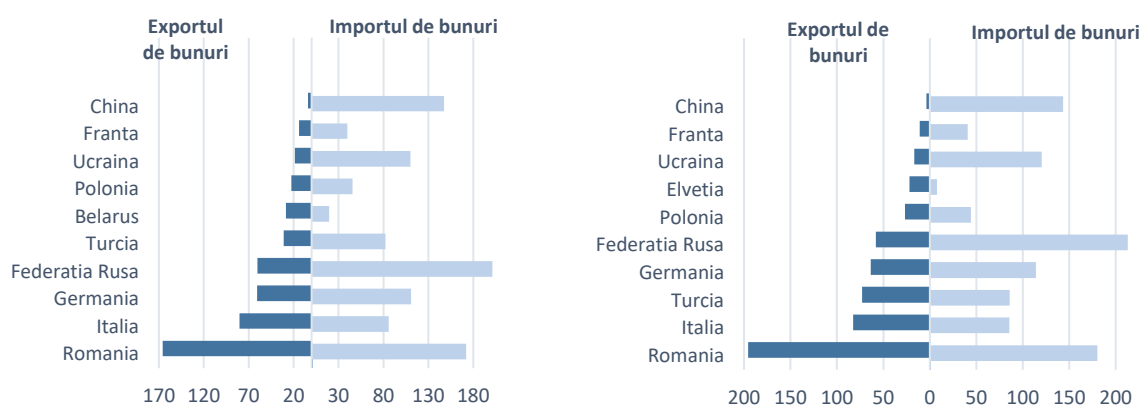
Exporturile după destinație

În ianuarie-martie curent dinamica exporturilor spre țările Uniunii Europene își continuă tendința de creștere - cu 16,2 mil. dolari (+3,6%), alte țări cu 50,1 mil. dolari (+45,6%), iar țările CSI - cu 11,4 mil. dolari mai puțin (-10,1%), respectiv.

Primele 10 țări-partenere în derularea export-import, mil. dolari SUA

ianuarie-martie 2018

ianuarie-martie 2019

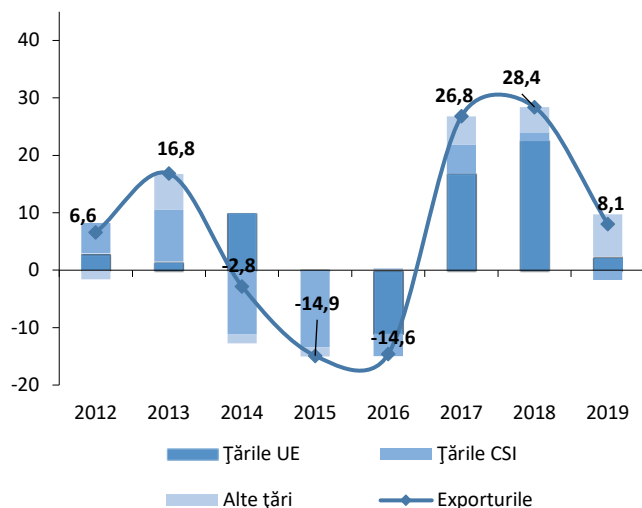
Sursă: Biroul Național de Statistică

Creșterea exporturilor în ianuarie-martie 2019 s-a datorat cererii sporite din partea țărilor UE și altor țări (Turcia, România, Polonia, Germania, Italia, Republica Cehă etc.), contribuind la creșterea exporturilor cu 9,8 p.p. De asemenea, un factor important a fost și valorificarea

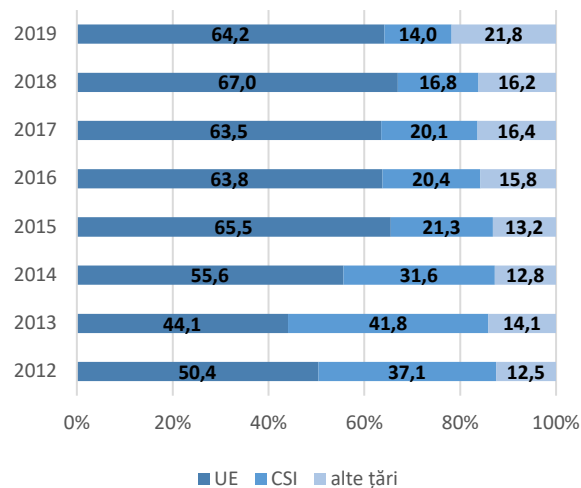
⁴ ICC arată volumul de importuri pe care o economie le poate obține pentru o unitate de bunuri exportate. (De exemplu, dacă o economie exportă numai mere și importă numai portocale, atunci ICC reprezintă raportul prețului merelor față de prețul portocalelor, sau câte portocale pot fi importate din contul exportului unui măr). Astfel, acesta reprezintă indicele valorii unitare a exporturilor împărțit la indicele valorii unitare a importurilor. Dacă ICC este mai mare de 100% - capacitatea țării de a importa crește, dacă ICC este mai mic de 100% - scade.

oportunităților oferite de acordurile de cooperare economică internațională (AA/DCFTA, Acordul de Comerț Liber cu Turcia, etc.). În același timp, exporturile către țările CSI sunt în scădere și, respectiv, contribuția acestora la creșterea exporturilor a fost negativă (-1,7 p.p.).

Evoluția ratei anuale a exporturilor (%) și contribuția pe categorii de țări (p.p.), în ianuarie-martie 2012-2019

Contribuția categoriilor de țări la valoarea totală a exporturilor în ianuarie-martie 2012-2019 (%)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Principala destinație a exporturilor Republicii Moldova rămân țările Uniunii Europene, cu o pondere de circa 64,2% în total export. Livrările de mărfuri către această grupă de state au însumat 470,8 mil. dolari, în creștere cu 3,6% față de ianuarie-martie 2018, contribuind cu 2,4 p.p. la creșterea totală a exporturilor. Principalii parteneri sunt România (26,7% din total export), Italia (11,3%), Germania (8,7%), Polonia (3,6%), Republica Cehă (1,7%), Marea Britanie (1,6%) și Spania (1,6%).

Totodată, cele mai importante creșteri ale volumului exporturilor au fost înregistrate cu următoarele țări: Finlanda de 77,3 ori, Cipru – de 5,6 ori, Republica Cehă – cu 23,7%, Polonia – cu 17,9%, România – cu 17,8%, Letonia – cu 13,7% etc.

Livrările către *țările CSI* dețin o pondere de 14% în volumul total al exportului Republicii Moldova. Exporturile către această grupă de țări au însumat 102,2 mil. dolari, în descreștere cu 10,1% față de ianuarie-martie 2018. Cea mai mare pondere revine Federației Ruse – 7,9% în volumul total al exportului, însumând 58,1 mil. dolari, Belarus – 3,2% (23,5 mil. dolari) și Ucrainei – 2,3% (16,6 mil. dolari). Este de remarcat că exporturile din aceste trei țări au fost în diminuare cu 3,4%, 17,8% și 10,4%, respectiv, avînd o contribuție negativă la creșterea totală a exporturilor – 1,3 p.p.

Livrările către *alte țări* dețin o pondere de 21,8%, însumând 160 mil. dolari, cu 45,6% mai mult față de ianuarie-martie 2018. Contribuția lor la creșterea totală a exporturilor a fost cea mai semnificativă – 7,4 p.p. Printre acestea se remarcă exporturile către Turcia (73 mil. dolari), Elveția (22,1 mil. dolari), SUA (circa 5,2 mil. dolari), Siria (4,6 mil. dolari), Georgia (4,4 mil. dolari), Indonezia (4 mil. dolari), China (3,6 mil. dolari), Serbia (3,4 mil. dolari), Irak (3,3 mil. dolari), Canada (3,2 mil. dolari) etc.

Exporturile pe grupe de mărfuri

Analizând exportul pe grupe de mărfuri, se observă majorarea exporturilor de produse agroalimentare (cereale și preparate pe bază de cereale, legume și fructe, carne și preparate din

carne, semințe și fructe oleaginoase etc.), datorită recoltei agricole bune din 2018 și a unei cereri sporite preponderent din partea țărilor UE pentru aceste produse.

La fel, o contribuție semnificativă la creșterea exporturilor a fost determinată de extinderea activității investitorilor străini în Zonele Economice Libere, în special în ramura industriei autoimotive, asigurând majorări de exporturi preponderent la categoria “mașini și aparate electrice și părți ale acestora”.

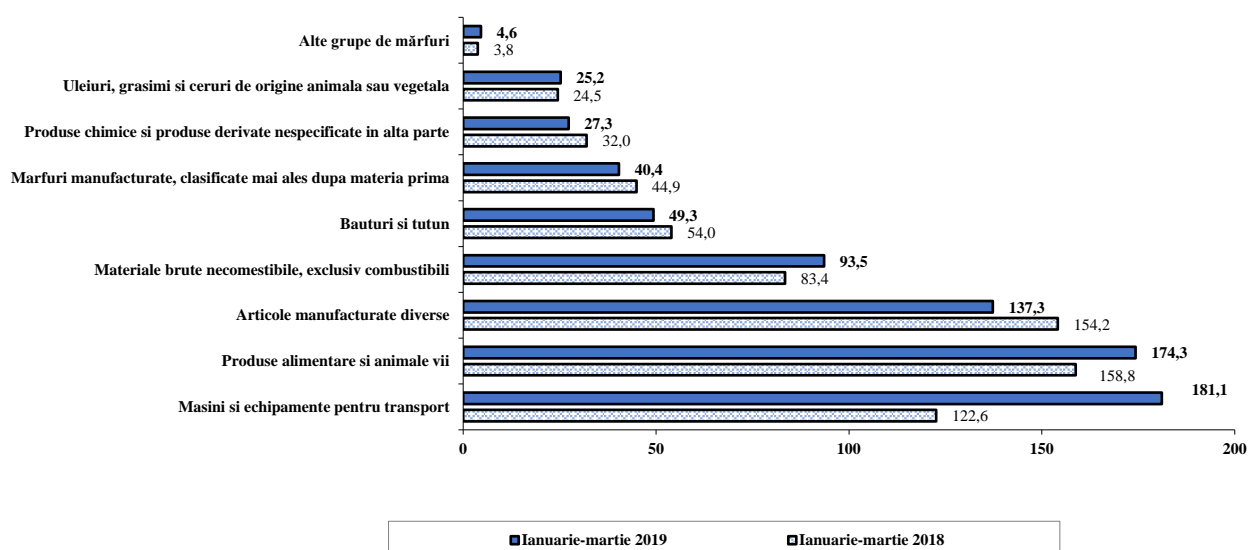
Datorită evoluțiilor favorabile din sectorul industrial s-au accelerat exporturile la următoarele tipuri de produse: mașini și aparate electrice și părți ale acestora, alte echipamente de transport, aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii etc. Totodată, a avut o influență benefică la creșterea exporturilor și reexportul de petrol, produse petroliere și produse înrudite, precum și de vehicule rutiere.

În același timp, o influență negativă asupra evoluției ratei anuale a exporturilor au avut tipurile de mărfuri de îmbrăcăminte și accesorii; fire, țesături, articole textile și produse conexe; băuturi; animale vii; mobilă și părțile ei; zahăr, preparate pe bază de zahăr etc.

Exporturile de mărfuri autohtone în ianuarie-martie 2019 au constituit 522,3 mil. dolari, cu o pondere de 71,3% din total exporturi și s-au majorat cu 12,6% față de ianuarie-martie 2018.

Reexporturile de mărfuri străine au însumat 210,7 mil. dolari (28,7% din total exporturi), micșorându-se cu 1,8% comparativ cu ianuarie-martie 2018. Reexporturile de mărfuri străine după prelucrare au deținut 21,3% din total exporturi, iar reexporturile de mărfuri clasice, care nu au suferit transformări esențiale – 7,4%.

Evoluția exporturilor de mărfuri în ianuarie-martie 2018-2019, mil. dolari SUA

Sursă: Biroul Național de Statistică

Valoarea livrărilor de *mașini și echipamente pentru transport* în ianuarie-martie 2019 a constituit 181,1 mil. dolari, înregistrând o creștere de 1,5 ori față de ianuarie-martie 2018. Ponderea acestor mărfuri în total export este destul de semnificativă – 24,7%, majorându-se cu 6,6 p.p față de ianuarie-martie 2018. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri ponderea însemnată au deținut exporturile de mașini și aparate electrice și părți ale acestora – 22% din total export (mai mult cu

6,1 p.p. comparativ cu ianuarie-martie 2018), iar volumul acestor livrări a însumat 161 mil. dolari, de 1,5 ori mai mult.

Ponderea exporturilor de *produse alimentare și animale vii* a fost de 23,8% în total export, fiind în creștere cu 0,4 p.p. față de ianuarie-martie 2018. Valoarea acestor exporturi s-a majorat cu 9,7% față de ianuarie-martie 2018 și a constituit 174,3 mil. dolari. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri o pondere mai semnificativă, 10,8% din total export, o dețin exporturile de legume și fructe - în valoare de 79,5 mil. dolari și cereale și preparate pe bază de cereale – 9,9% din total export, în sumă de 72,4 mil. dolari.

Exporturile de *articole manufacturate diverse* s-au diminuat cu 11%, însumând 137,3 mil. dolari. Cota acestor livrări în volumul total de exporturi a constituit circa 18,7%, fiind cu 4 p.p. mai mică față de ianuarie-martie 2018. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri, ponderi însemnate au deținut exporturile de îmbrăcăminte și accesorii – 9,1% din total exporturi. Valoarea acestor exporturi a fost de 66,7 mil. dolari, înregistrând o diminuare de 15,4% față de ianuarie-martie 2018. Livrările de mobilă și părțile ei s-au micșorat cu 9,2% și au constituit circa 36,3 mil. dolari și o pondere de 5% în total export. Concomitent, exporturile de alte articole diverse s-au majorat cu 19,1% și au constituit circa 15,4 mil. dolari și o pondere de 2,1% în total export.

Volumul exportului de *materiale brute necomestibile, exclusiv combustibili* s-a majorat cu 12,2% față de volumul exportat în ianuarie-martie 2018, însumând 93,5 mil. dolari, cu o pondere de 12,8% în total exporturi. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri pondere importantă au avut-o livrările semințelor și fructelor oleaginoase – 11,6% în volumul total al exportului (84,9 mil. dolari), fiind cu 0,7 p.p. mai mare comparativ cu ianuarie-martie 2018.

Exportul de *băuturi și tutun* în ianuarie-martie 2019 a constituit 49,3 mil. dolari, cu 8,7% mai puțin față de ianuarie-martie 2018 și o pondere de circa 6,7% în total export. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri preponderente rămân a fi exporturile de băuturi, volumul cărora a constituit 43,4 mil. dolari, cu 11% mai puțin față de ianuarie-martie 2018. Totodată, exportul de tutun brut și prelucrat – a constituit circa 5,9 mil. dolari, cu 13,3% mai mult, față de ianuarie-martie 2018.

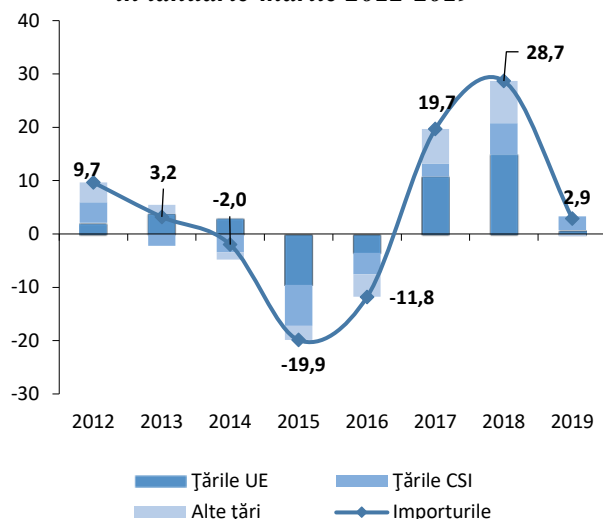
Volumul exportului de *mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă* s-a micșorat cu 10,1% și a constituit 40,4 mil. dolari, sau 5,5% din total exporturi. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri sunt de menționat exporturile de fire, țesături și articole textile cu o pondere de 2,1% din total export, volumul livrărilor fiind de 15,4 mil. dolari, cu 24,8% mai puțin comparativ cu ianuarie-martie 2018.

Volumul exportului de *produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte* a însumat 27,3 mil. dolari, fiind în descreștere cu 14,5% comparativ cu ianuarie-martie 2018. Cota-parte a acestor mărfuri în volumul total al exportului a fost de 3,7%. O pondere importantă o dețin produsele medicinale și farmaceutice – 2,4% din total export, însumând 17,9 mil. dolari, fiind cu 0,3% mai mare față de volumul exportat în ianuarie-martie 2018, iar produsele chimice organice – 0,6% din total export, însumând 4,1 mil. dolari (-25,9%), pe când uleiurile esențiale, rezinoide și substanțele parfumate – au constituit 0,5% din total export, însumând circa 3,5 mil. dolari, fiind cu 44,8% mai puțin față de perioada similară a anului trecut.

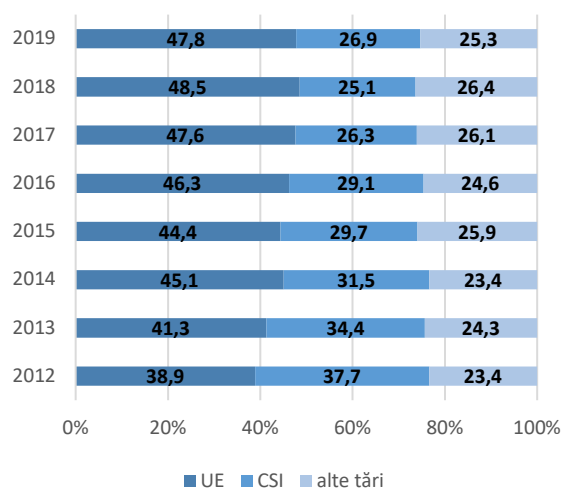
Importurile după țările de origine

Valoarea importurilor de bunuri efectuat de Republica Moldova în ianuarie-martie 2019 a constituit 1365,2 mil. dolari, cu 2,9% mai mult față de ianuarie-martie 2018. Valoarea importurilor s-a majorat în țările Uniunii Europene cu 9,4 mil. dolari (+1,5%), în țările CSI – cu 34,5 mil. dolari (+10,4%), iar în alte țări – s-a micșorat cu 5 mil. dolari (-1,4%).

Evoluția ratei anuale a importurilor (%) și contribuția pe categorii de țări (p.p.), în ianuarie-martie 2012-2019

Contribuția categoriilor de țări la valoarea totală a importurilor în ianuarie-martie 2012-2019 (%)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Importurile din țările Uniunii Europene au însumat 653,3 mil. dolari, cu 1,5% mai mult decât în ianuarie-martie 2018, deținând o pondere de 47,8% în total importuri (comparativ cu 48,5% în ianuarie-martie 2018). Contribuția lor la creșterea importurilor a fost nesemnificativă (0,7 p.p.). Importurile au provenit, în mare parte, din România – în valoare de 180,1 mil. dolari, cu 4,8% mai mult decât în ianuarie-martie 2018, Germania – 114,2 mil. dolari (+3%), Italia – 85,5 mil. dolari (-0,3%), Polonia – 44,1 mil. dolari (-3,1%), Franța – 40,6 mil. dolari (+2,2%), Ungaria – 28,9 mil. dolari (-8,5%), aceștia fiind unii din partenerii comerciali de bază ai Republicii Moldova.

Importurile de mărfuri provenite din *țările membre ale statelor CSI* au însumat 367,1 mil. dolari, în creștere cu 10,4% comparativ cu ianuarie-martie 2018, care echivalează cu o cotă de circa 26,9% în total import (comparativ cu 25,1% în ianuarie-martie 2018). Contribuția lor la creșterea importurilor a constituit 2,6 p.p. Importul de bunuri din aceste țări a fost: din Federația Rusă - în valoare de 213,1 mil. dolari, cu 6% mai mult față de ianuarie-martie 2018, din Ucraina – 120,2 mil. dolari (+9,4%) și Belarus – 27,5 mil. dolari (+40,3%).

Importurile din *alte țări* au înregistrat o diminuare cu 1,4% față de ianuarie-martie 2018, contribuind negativ la creșterea totală a importurilor cu 0,4 p.p. Volumul acestor importuri a constituit 344,8 mil. dolari, deținând o pondere de 25,3% în total import (-1,1 p.p. comparativ cu ianuarie-martie 2018). Cele mai semnificative importuri au fost din China în valoare de 143,5 mil. dolari (-2,7%), Turcia – 86 mil. dolari (+4,4%), Statele Unite ale Americii – 18,8 mil. dolari (-2,6%).

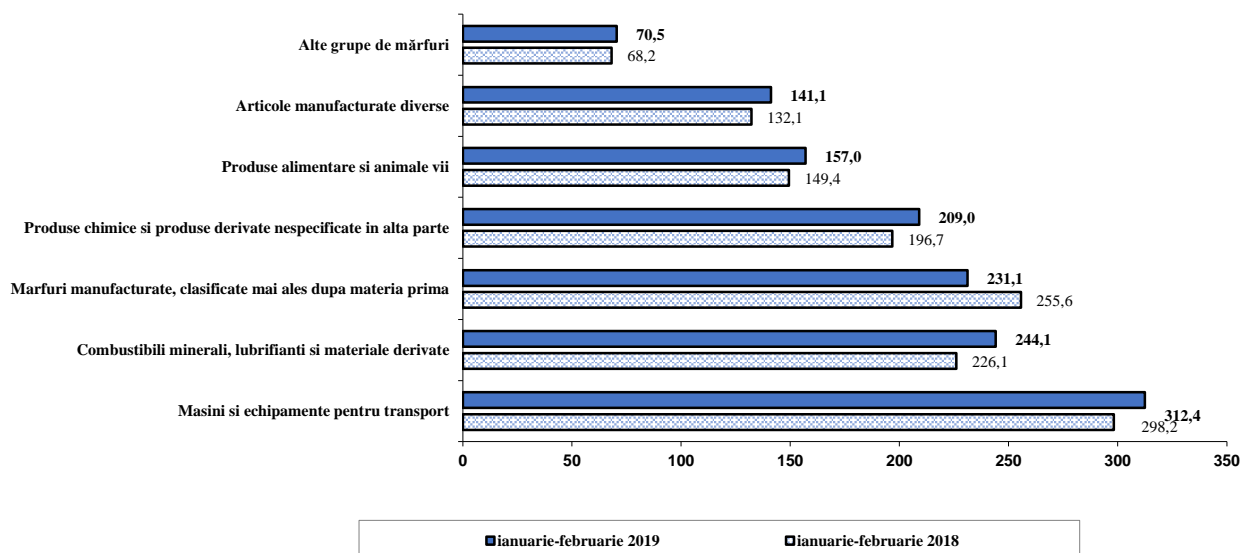
Importurile pe grupe de mărfuri

În ianuarie-martie 2019, comparativ cu perioada similară a anului 2018, au sporit importurile de: gaz și produse industriale obținute din gaz; mașini și aparate electrice și părți ale acestora; vehicule rutiere; produse medicinale și farmaceutice; legume și fructe; mașini și aparate specializate pentru industriile specifice; mașini și aparate industriale cu aplicații generale; aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii; etc.

Creșterea importurilor se datorează majorării volumului de investiții, în special în mașini, aparate electrice, produse minerale, necesare pentru aprovizionarea întreprinderilor și funcționarea economiei. De asemenea, la sporirea importurilor a contribuit cererea crescândă a populației pentru bunurile importate, condiționată de creșterea veniturilor și majorarea câștigurilor salariale.

Totodată, au scăzut importurile de petrol, produse petroliere și produse înrudite; fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe; îmbrăcăminte și accesorii; îngrășăminte minerale sau chimice; articole prelucrate din metal; fier și oțel; metale neferoase; semințe și fructe oleaginoase etc.

Evoluția importurilor de mărfuri în ianuarie-martie 2018-2019
mil. dolari SUA

Sursă: Biroul Național de Statistică

Comparativ cu ianuarie-martie 2018, volumul importat de *mașini și echipamente pentru transport* a crescut cu 4,8%, însumând 312,4 mil. dolari și o pondere de 22,9% în volumul total al importurilor. Ponderi importante în cadrul acestei secțiuni de mărfuri au deținut importurile de mașini și aparate electrice și părți ale acestora – 7,1%, în valoare de 96,9 mil. dolari (majorându-se cu 0,4% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent); vehicule rutiere – 5,7%, însumând 77,3 mil. dolari (+13,6% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent); mașini și aparate specializate pentru industriile specifice – 3,4%, în valoare de 46,1 mil. dolari; mașini și aparate industriale cu aplicații generale – 2,9%, însumând 39,7 mil. dolari; aparate și echipamente de telecomunicații – 2,5%, în valoare de 33,8 mil. dolari.

Importurile de *combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate* au deținut o pondere de 17,9% în total importuri. Volumul acestor importuri în ianuarie-martie 2019 a însumat 244,1 mil. dolari și s-a majorat cu 8% față de ianuarie-martie 2018. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri, gazul și produsele industriale obținute din gaz dețin cea mai impunătoare pondere în volumul total al importului – 8,8%, însumând 119,8 mil. dolari, iar petrolul și produsele petroliere – 7,9%, însumând 107,3 mil. dolari.

Mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă au fost importate în sumă de 231,1 mil. dolari (cu 9,6% mai puțin), iar ponderea acestor mărfuri în total importuri a constituit 16,9%. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri ponderi preponderente au avut importurile de fire, țesături și articole textile – 4,7% din total importuri, în valoare de 63,7 mil. dolari; articole prelucrate din metal – 2,2%, în valoare de 30,1 mil. dolari; hârtie, carton și articole din pastă de celuloză – 1,8%, în valoare de 24,8 mil. dolari; articole din minerale nemetalice – 1,8%, în valoare de 24,7 mil. dolari.

Volumul importului *produselor chimice și produselor derivate* a însumat 209 mil. dolari, fiind în creștere cu 6,3%. Ponderea importurilor acestor mărfuri în volumul total a fost de 15,3%. Ponderi importante în această secțiune de mărfuri o dețin produsele medicinale și farmaceutice – 4,6% din total importuri, în valoare de 62,5 mil. dolari; alte materiale și produse chimice – 3,2% din total, în valoare de 43,4 mil. dolari; îngrășăminte minerale sau chimice – 2% din total, în valoare de 27,3

mil. dolari; uleiurile esențiale, rezinoidele și substanțele parfumate – 1,9% din total, în valoare de 26,1 mil. dolari; materialele plastice prelucrate – 1,8% din total, în valoare de 24,2 mil. dolari.

Importurile de *produse alimentare și animale vii* în ianuarie-martie 2019 au însumat 157 mil. dolari, fiind în creștere cu 5,1% comparativ cu ianuarie-martie 2018. Ponderea acestei grupe de mărfuri în total importuri a fost de 11,5%. În cadrul acestei grupe de mărfuri preponderente rămân legumele și fructele, cu 3,6% din total importuri, în valoare de 49,2 mil. dolari; cerealele și preparatele pe bază de cereale – 2% din total, însumând 26,9 mil. dolari, produse și preparate alimentare diverse – 1,2% din total, însumând 16,4 mil. dolari.

Volumul importului de *articole manufacturate diverse* în ianuarie-martie 2019 a însumat 141,1 mil. dolari, cu 6,8% mai mult față de volumul importat în ianuarie-martie 2018. Ponderea acestei grupe de mărfuri în total import a fost de 10,3%. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri ponderi preponderente au avut importurile de îmbrăcăminte și accesorii – 2,4% din total importuri, în valoare de 32,6 mil. dolari. precum și alte articole diverse – 4,2% din total importuri, în valoare de 56,6 mil. dolari.

Persoanele fizice au importat în ianuarie-martie 2019 mărfuri și produse în valoare de 40,5 mil. dolari, cu 2,7% mai puțin decât în aceeași perioadă a anului 2018. Diminuarea importurilor a fost determinată de descreșterea livrărilor de autoturisme și autovehicule (-2,4%), cărora le-au revenit 81,3% din importurile realizate de persoanele fizice.

V. Sfera socială

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională în 2018 a constituit 6446,4 lei și s-a majorat în termeni nominali cu 13,2% față de anul 2017. În termeni reali salariul s-a majorat cu 9,9%. În sfera bugetară câștigul salarial mediu lunar a constituit 5675,1 lei, fiind în creștere cu 14,6% față de 2017, iar în sectorul real – 6748,2 lei și s-a majorat cu 12,5%, respectiv.

Salarii **mai mici** decât media pe țară în 2018 au fost plătite în domeniul „artă, activități de recreere și de agrement” – 3780,2 lei, agricultură, silvicultură și pescuit” – 4318,4 lei, „activități de cazare și alimentație publică” – 4544,0 lei, „învățământ” – 5147,4 lei, „activități de servicii administrative și de suport” – 5243,1 lei, „tranzacții imobiliare” – 5534,9 lei, „comerț cu ridicata și cu amănuntul” – 6009,7 lei, „transport și depozitare” – 6077 lei, „sănătate și asistență socială” – 6228 lei, „construcții” – 6456,2 lei. Salarii **mai mari** au fost achitate în domeniul „administrație publică” – 8397,8 lei, „activități profesionale, științifice și tehnice” – 8447,7 lei, „activități financiare și de asigurări” – 12181,8 lei, „informații și comunicații” – 14276,1 lei, și în „alte activități de servicii” – 7182,1 lei.

Numărul șomerilor, estimat conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii (BIM) în 2018 a fost de 38,4 mii, fiind cu 13,2 mii persoane mai mic față de 2017. Șomajul a afectat într-o proporție mai mare bărbații – 58,4% din total numărul de șomeri, la fel și persoanele din mediul urban – 65,6%.

Rata șomajului (*proporția șomerilor BIM în populația activă*) la nivel de țară în 2018 a înregistrat 3%, fiind mai mică cu 1,1 p.p. față de 2017 (4,1%). Au fost înregistrate disparități între rata șomajului în mediul urban și cel rural (respectiv, 4,5% și 1,8%). Rata șomajului la bărbați a constituit 3,5% și la femei – 2,5%. În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a constituit 7,4%. În categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a fost de 5,6%.

La oficiile forței de muncă în ianuarie-aprilie 2019 au fost înregistrați circa 10,5 mii șomeri, fiind cu 15% mai puțini față de numărul acestora înregistrați în ianuarie-aprilie 2018. Din totalul șomerilor înregistrați, au beneficiat de ajutor de șomaj 1963 persoane, numărul acestora fiind mai mic cu 13,9% față de aceeași perioadă a anului precedent. Mărimea medie a ajutorului de șomaj în luna ianuarie-aprilie 2019 a constituit 1483,3 lei, în diminuare cu 9,3% față de ianuarie-aprilie 2018.

Secția modelare și prognozare economică, 05.06.2019